

Problematika migrace v Jihomoravském kraji

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Nesiba, Ph.D.

Vypracoval:

Miroslav Žák

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Problematika migrace v Jihomoravském kraji** vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnici o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne

Poděkování:

Chci poděkovat vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Jiří Nesibovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, rady a připomínky. Také bych rád poděkoval panu Ing. Vágnerovi za to, že mi umožnil vidět středisko na vlastní oči. Rád bych poděkoval i policistům Bohuslavovi Ráčkovi a Františkovi Káňovi, za jejich zkušenosti a detailní popis jejich zkušeností, jež byly pro mě velikým přínosem. Rád bych tímto poděkoval i své rodině, která mě po celou dobu vypracovávání bakalářské práce podporovala. Jsem si jist, že bych tuto bakalářskou práci nebyl schopen vytvořit bez podpory a ochoty těchto lidí.

Abstract

Using this thesis I would like to dedicate the issue of migration in South-Moravian region. First, I would like to explain what types of migration exist and what is associated with the development of the region. I would also like to focus on the South Moravian region, especially how it uses money clear-cut for immigrants.

Keywords

Budget, Budget of South Moravian region, employment, attractiveness of South Moravian region.

Abstrakt

Pomocí této bakalářské práce bych se rád věnoval problematice migrace v Jihomoravském kraji. Nejprve bych rád vysvětlil, jaké druhy migrace existují a jak jsou spojeny s rozvojem regionu. Také bych se chtěl zaměřit na Jihomoravský kraj, jak nakládá s prostředky vyhraněné na migranty.

Klíčová slova

Rozpočet, Rozpočet Jihomoravského kraje, migrace, zaměstnanost, atraktivita Jihomoravského kraje.

Obsah

1	Úvod a cíl práce	7
1.1	Úvod.....	7
1.2	Cíl práce	7
2	Literární přehled problematiky	8
2.1	Migrace vysvětlení pojmu a vývoj a dělení.....	8
2.2	Migrace jako proces.....	10
2.3	Dynamika obyvatelstva	15
2.4	Rozvoj regionu.....	18
2.5	Sociální kapitál.....	21
3	Výdaje krajského rozpočtu spojené s migrací.	24
3.1	Počet migrantů v Jihomoravském kraji.....	24
3.2	Složky rozpočtu spojené s migrací.....	26
4	Typy projektů na podporu migrace	30
4.1	Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců.....	30
4.2	Přijímací středisko Zastávka	34
4.3	Odbor cizinecké policie	36
4.4	Dotazník.....	38
4.5	Média a realita.....	45
5	Navrhované zlepšení	47
6	Seznam použitých zdrojů	48
7	Seznam použitých internetových zdrojů	53
	Seznam obrázků	56
	Seznam grafů	56
	Seznam tabulek	56
8	Přílohy	57
	Dotazník	58

1 Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

Odjakživa chtěl člověk maximalizovat svůj blahobyt. Tohoto člověk využívá odjakživa. Lovci lovili v určitých lokalitách a nedaleko od nich si dělali svoje přístřešky. Můžeme říci, že právě díky snadnější obživě než na jiných místech, získalo toto území jistou výhodu, tedy bylo atraktivní pro život. Pokud se podíváme do středověku, tam už se rozlišuje atraktivita území i z hlediska účelnosti. Například hrad. Lokalita, na které měl být vybudován hrad, musela splňovat hned několik podmínek. Podmínky si dokážeme sami představit: aby byl na kopci, aby se k němu nepřátele těžko dostávali, ale aby bylo možné ho dobře zásobovat, tedy aby bylo blízko města nebo vesnice.

Vidíme, že lokalita musí splňovat mnohem více aspektů s postupem času. Tato náročnost roste a Česká republika není výjimkou. Nejdůležitějším okamžikem je průmyslová revoluce, považují ho za zlomový okamžik. V českých zemích se nejčastěji uvádí letopočet 1800. Jde zejména o rozvoj technologií a tvorbu pracovních míst, hlavně ve velkých městech, a v podmínkách do té doby nám neznámých. Pokud dříve tedy byl prioritou lov zvěře za účelem obživy, a v moderní společnosti je způsob obživy dán zaměstnáním, tedy penězi z něj získanými, pak je zcela logické, že atraktivita měst začala růst. S technologiemi přišel i jiný pohled na lokalitu, ve které žijeme. S rostoucími vědomostmi lidí se zvětšují i jejich nároky na místo bydliště. Setkáváme se s trendem zdravého životního prostředí. Lidé tedy hledají takovou lokalitu, která je výhodná jak pro uspokojení potřeb, tak i zdravého bydlení.

1.2 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je pochopit problematiku migrace v Jihomoravském kraji. Vysvětlit související pojmy jako je: sociální kapitál, rozpočet obce a pokud to bude možné navrhnout efektivnější nakládání s prostředky dané obce či přístupu zařízení, které ovlivňují migraci. Budu tuto práci brát zároveň jako vzdělávací práci a doufám, že mi tato problematika pomůže v budoucím životě.

2 Literární přehled problematiky

2.1 Migrace vysvětlení pojmu a vývoj a dělení

Migrace je jedním ze základních pojmů sociální a regionální geografie a demografie (Pavlík, Rychtaříková, Šubrtová, 1986).

Historie jejího zkoumání sahá do roku 1885, kdy britský demograf Ernst Ravenstein se zabýval modelováním prostorové mobility obyvatelstva a zpracoval první detailnější práce o migraci mezi Velkou Británií a USA. Formuloval několik migračních zákonitostí:

1. Většina migrantů preferuje kratší vzdálenosti
2. Migranti stěhující se na větší vzdálenosti si vybírají za cíl migrace velká obchodní a průmyslová centra.
3. Čistá migrace činí pouze část hrubé migrace mezi dvěma místy, Každý proud migrace generuje migrační protiproud, tedy čistá migrace je dána rozdílem těchto dvou proudů
4. Obyvatelé velkých měst nejsou náchylní k migraci tolik jako obyvatelé venkova.
5. Rodiny jsou méně náchylné k migraci, než mladí dospělí.
6. Ženy jsou náchylnější k migraci než muži
7. Migranti, kteří se posunují do cílových oblastí, zanechávají za sebou prázdná místa, která jsou zaplněna migranty z jiných oblastí. (Ravenstein, 1976).

Mezi nejstarší migrační modely patří zejména tzv. gravitační modely, které jsou založené na principech Newtonovy fyziky. Gravitační modely nejsou čistě ekonomickými modely, ale hrají v modelování migrace velice významnou roli. Tyto modely sice samy o sobě nepředstavují komplexní přístup k migraci, jsou pouze matematickým vyjádřením intenzity migrace. Již zmíněný Ravenstein (1889), přišel s nápadem, že objem migračního toku je nepřímo úměrný vzdálenosti. Na Ravensteina pak navázal Zipf (1946), který rozšířil tento přístup v geografii. Stouffer (1940) na Ravensteinových základech přístup rozvinul o předpoklad, že počet osob cestujících na určitou vzdálenost je přímo úměrný počtu příležitostí se uplatnit (tzv. intervening opportunities). Hagerstrand (1957) vymodeloval migraci na základě gravitačních principů a Monte Carlo simulace. Na obecné úrovni lze těžko posoudit, zda gravitační přístup k migraci je skutečnou teorií, nebo zda se jedná pouze o zevšeobecnění empirických pozorování (viz i Oberg, 1995).

Teoretické přístupy byly k migraci vypracovány později než modely. Přístupy k migraci v ekonomické teorii, lze je rozdělit na dva typy, a to na mikroekonomické modely a

makroekonomické modely. První odpovídají na otázku „proč lidé migrují“ a druhé na otázku „odkud migranti přicházejí a kam směřují“ (Etzo, 2008, s. 2–3). Jde-li o mikroekonomický přístup (Hicks, 1932), jde o otázku, zda emigrovat či ne, což záleží na nákladech a výhodách z migrace. Sjaastad (1962) vyjádřil migraci jako formu získávání prospěchů z investic do lidského kapitálu, čímž položil základy neoklasického mikroekonomického přístupu k migraci. Tato práce inspirovala Harrise a Todara (1970), kteří zabudovali do svého modelu, který zkoumal migraci z venkova do měst i nedokonalosti pracovního trhu (tedy nezaměstnanost). Další rozvoj mikroekonomické teorie byl ovlivněn hypotézou od Mincera (1987), který tvrdí, že rozhodnutí ohledně migrace se odehrává nikoliv na úrovni jednice, ale v rámci rodin. Obdobně smýšlejí i Stark a Bloom (1985), kteří vyslovili předpoklad, že významným faktorem při rozhodování, zda migrovat či nikoliv, není absolutní, nýbrž relativní příjem, a to v porovnání s ostatními členy relevantní skupiny či komunity (též Stark a Taylor, 1989, Stark a Taylor, 1991). Teorii sítí, kterou vyvinul Carrington et al. (1996), předpokládá, že migranti tvoří v cílové zemi tzv. sítě, které snižují náklady migrace novým migrantům a tím podporují jejich příchod. Další významnou teorií, která částečně vycházela z neoklasického mikroekonomického přístupu a která poskytla poněkud jiné vysvětlení původu migrace, tzv. teorii dvojího trhu (Piore, 1979). Dle této teorie je migrace determinována poptávkou po migrantech v cílové zemi a hlavní příčina migrace vychází ze strukturálních potřeb přijímací ekonomiky, která řeší nedostatek pracovní síly ve vybraných sektorech. Nerovnost mezd v této souvislosti není rozhodujícím faktorem (viz i Massey et al., 1993, s. 440–444). Existují, ale i další teoretické náhledy na migraci z poněkud jiného úhlu pohledu. Například institucionální teorie či teorie světového systému hledají původ a příčiny migrace v existujících institucích či v historickém uspořádání tržních vztahů v rámci světového systému, což pomáhá např. vysvětlit příčiny migračních proudů mezi bývalými koloniemi a evropskými státy (Massey et al., 1993, s. 450–451).

Dalším vědcem zabývajícím se migrací byl německý profesor na Vysoké škole technické v Mnichově a na univerzitě v Lipsku Friedrich Ratzel, který se v rámci antropogeografie zabýval migrační teorií. Historie lidstva je především historií migrací obyvatel, které byly uvedeny do pohybu geografickými faktory. V knize „Antropogeografie“ jsou vydány i výsledky výzkumu fyzické antropologie a etnografie. Ratzel zdůrazňoval, že každý kulturní prvek nebo etnikum (včetně nejjednodušších společenství) mají konkrétní původ a historii, které postupy evolucionistů svými umělými konstrukcemi zatemňují (Procházková Ilinitchi, 2010).

Migrace je stěhování, též nazývaná mechanický pohyb obyvatelstva, a je to forma prostorové mobility mezi dvěma územními jednotkami, vedoucí obvykle k trvalé změně pobytu (Pavlík, Kučera, 2002).

Z tohoto hlediska můžeme migraci dělit na **vnitřní** a **mezinárodní**. Vnitřní migrace je změna trvalého pobytu zpravidla za hranice obce, kdežto mezinárodní migrace je definována jako změna trvalého pobytu za hranice státu. Doba k posuzování toho, jestli jde či nejde o migraci je stanovena OSN na dobu 1 roku pobytu za hranicemi daného státu (demografie.info, 2005).

Pokud budeme zkoumat migraci z hlediska jejího důvodu, můžeme dělit migraci na dobrovolnou a vynucenou. Kdy pod pojmem migrace dobrovolné je možno vidět případy kdy lidé opouštějí svoje domovy za účelem studia, zaměstnání, zkrátka z důvodů dobrovolného osobního rozhodnutí, na rozdíl od migrace vynucené, kdy jde o snahu vyhnout se pronásledování, válkám, přírodním, či jiným katastrofám a situacím představujících ohrožení života, svobody a živobytí jednotlivce (wikiskripta.eu, 2001).

2.2 Migrace jako proces

Je to proces, který má mnoho podmínek, dá se říci, že je komplexně podmíněný a významně ovlivňuje podobu osídlení oblasti a zásadně tedy podmiňuje úroveň sociálních a ekonomických odlišností (czso.cz, 2014).

Premísťování obyvatel je výsledkem působení kombinace faktorů **push a pull**. Push faktory jsou ty, které nutí lidi stěhovat se z jejich domovů (výchozí oblasti). Jsou to např. nedostatek pracovních příležitostí, hladomor, povodně nebo válka. Naopak okolnosti, které jsou rozhodující pro výběr lokality, kam se lidé stěhují (cílové oblasti), jsou pull faktory. Mezi ně jde zařadit nabídka zaměstnání, vyšší životní úroveň, politická stabilita atd. (amo.cz, 2009).

Na migraci je možno pohlížet buď subjektivně, kdy jde o vyjádření územní preference, anebo je možno jej vnímat objektivně, kdy hodnotíme ekonomické, politické, demografické, sociální podmínky a podmínky životního prostředí jak ve výchozí, tak cílové oblasti (czso.cz, 2014).

Právě komplexnost tohoto procesu výrazně komplikuje zobecnění tohoto procesu a jeho rozbor. Při prvním hrubém pohledu na migraci je možno rozdělit ji na migraci vnější a

vnitřní z pohledu státního celku. Pro účely této práce bude vhodný pohled vnitřní čili na pohyb obyvatelstva v rámci hranic České republiky. Proto při použití migrace v dalším textu budu uvažovat vnitřní migraci

Migrace je ovlivňována většinou socioekonomických procesů, ale největší vliv má na vnitřní migraci pracovní trh a trh s bydlením (czso.cz, 2014).

Stěhování (migrace) je vlastně přemísťování osob přes hranice území spojené se změnou bydliště (czso.cz, 2014). Migrace v rámci České republiky je objektem sledování Demografické statistiky. Český statistický úřad sleduje migraci nikoliv dle počtu migrujících, ale dle počtu stěhování, což vede k nepřesnosti údajů ve vztahu k počtu přestěhovaných, kdy lidé mění své bydliště vícekrát do roka jsou v datech ČSÚ zahrnuti několikrát.

Migrace je ve své podstatě dlouhodobý proces, a proto je třeba sledovat její vývoj v delším časovém úseku. Sledování stěhování (migrace) v ČR prošlo svým vývojem, kdy největší změnou byl rok 2004, ve kterém došlo ke změně z původního vyhodnocování statistických hlášení ČSÚ k získávání údajů z informačního systému Ministerstva vnitra podle zákona 133/2000 Sb O evidenci obyvatelstva (wikiskripta.eu, 2001).

Migrace rovněž je sledována i z pohledu, zda jde o naše občany, či o cizince. Zatímco do roku 2000 se evidovala migrace pouze u cizinců, kteří měli v ČR trvalé bydliště, od roku 2001 se sleduje i pohyb cizinců, kteří mají víza nad 90 dní pobytu a kteří se zároveň na našem území zdržují více než 12 měsíců. Rovněž se sleduje i pohyb osob, které získaly u nás azyl. Tyto údaje shromažďuje Ředitelství služeb cizinecké a pohraniční policie (czso.cz, 2014).

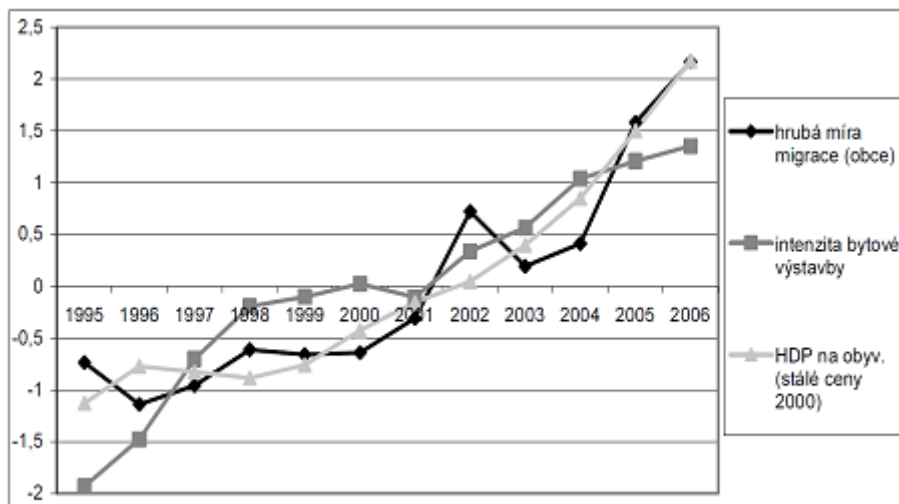
Pro zkoumání migrace a jejího vývoje se rozdělují migranti do tří skupin, které představují významné zdroje pro pracovní trh (czso.cz, 2014). První skupinou jsou lidé ve věku 20-34 let, kteří jsou méně zkušení, ale jsou pružnější a schopnější migrace než skupina lidí 35-49 let, kteří mají velké pracovní a profesní zkušenosti, ale většinou mají již založenu rodinu a vyřešenu bytovou situaci. Tato skupina je mnohem méně náchylná ke stěhování než skupina první. Poslední skupinou jsou vysokoškolsky vzdělaní lidé, kteří jsou žádány převážně technologicky zdatnými společnostmi, správními orgány a výzkumnými a vzdělávacími organizacemi.

Nahlédneme-li do historie migrace v ČR, tak tato vrcholila v 60. letech minulého století, od té doby dochází k plynulému poklesu vnitřní migrace.

V důsledku totalitního plánování ekonomických i společenských procesů se projevilo potlačení přirozené migrace do okolí velkých měst (czso.cz, 2014). Tento vývoj končí po roce 1989, ale pokles migrace v té době je zapříčiněn nerozvinutostí

bytového trhu, kde se podepsala nízká intenzita výstavby, využívání nájemního bydlení s regulací nájmu, nízká míra nezaměstnanosti spolu s tím, že nebyly velké rozdíly v atraktivitě jednotlivých regionů. V té době byla migrace nahrazována formami prostorové mobility, jako jsou dojíždění do zaměstnání, přechodné ubytování v místě zaměstnání atp. (czso.cz, 2014). Tento vývoj trval zhruba do roku 1996, kdy intenzita migrace přestává klesat a po roce 2000 je možno pozorovat její silný nárůst (czso.cz, 2014).

Vývoj hrubé míry migrace úzce souvisí s hospodářským vývojem v zemi. Nejdůležitější faktory vývoje migrace v ČR ukazuje obrázek 1.

Graf 1 Vývoj socioekonomických charakteristik

Zdroj: ČSU, 2014

V tomto grafu je ukázán vývoj migrace spolu s ukazatelem intenzity bytové výstavby a reálným HDP na obyvatele. První ukazatel intenzity bytové výstavby je zcela zřejmý, protože, aby se mohlo obyvatelstvo stěhovat, musí mít možnost si najít odpovídající bydlení v cílové oblasti. HDP na obyvatele spíše charakterizuje výkonnost ekonomiky ekonomiku a tím i dostupnost hypoték, a zlepšování životní úrovně obyvatelstva. Tímto aspektem se zabývá i celá řada zahraničních studií, kde je dokazováno, že ve fázi expanze hospodářského cyklu roste i migrace, zatímco ve fázi utlumení tato klesá. Zde se jedná o migraci vnitřní a dobrovolnou, kdy migrujícím jde o zlepšení životních podmínek.

Z vyhodnocení vývoje migrace v ČR nejvyšší migrační mobilitu vykazuje obyvatelstvo ve věku 20-34 roků. Migrace zde je 1,5x vyšší, než je průměr. V kategorii stěhování na delší vzdálenost (mezi kraji) je tato skupina nad průměrem téměř 2x. Je to dáno skutečností, že v tomto věku většina lidí vstupuje do pracovního života, tudíž shání práci a je proto ochotna ke změně bydliště i na delší vzdálenost.

K opačnému výsledku se dostáváme u věkové skupiny 35-49 let, která je podprůměrně mobilní. Osoby v tomto věku se méně stěhují, a pokud ano, pak na kratší vzdálenost. Je to dáno tím, že lidé v tomto věku mají již pracovní stabilizaci a jsou hmotně zajištěni. (czso.cz, 2014).

Migrační mobilita vysokoškolsky vzdělaných lidí přesahuje také průměr a je zde i ochota stěhovat se na větší vzdálenosti (Polášek, Ptáček, Toušek, 2007).

Tito lidé představují pracovní sílu žádanou technologicky vyspělými firmami a státními a vzdělávacími institucemi, které sídlí v několika málo ekonomicky nejsilnějších centrech a regionech. Z hlediska demografického je možno zavést pro migraci, její popis a měření zavést základní pojmy, jako jsou:

- Měna obyvatelstva – Základní demografické události je narození a úmrtí jedince, tím je ovlivněn přirozený počet obyvatel v dané lokalitě bez vlivu migrace (czso.cz, 2005).
- Bilanci obyvatelstva tvoří dvě základní složky, kterými jsou přirozená reprodukce a migrace. Přirozená reprodukce se skládá z procesů vymírání a procesu rození. Pokud počet živě narozených převyšuje počet zemřelých osob jedná se o přirozený přírůstek, pokud tomu je naopak, pak se jedná o přirozený úbytek. Pokud jde o migraci jedná se o složku populační bilance, jenž je také označována jako mechanický pohyb obyvatelstva. Tato složka je tvořena rozdílem mezi počtem přistěhovalých a odstěhovaných osob. Bilance obyvatelstva hraje velkou roli ve vývoji počtu obyvatel velkých měst, protože je to základní ukazatel dynamiky populace stejně tak jako ekonomické situace. V průběhu 20. století se uceleně této tématice věnovala řada autorů (např. Boháč 1923, Pohl 1932, Král 1946, Hampl 1982) v poslední době také Ouředníček (2002) nebo Ouředníček a Novák (2012).
- K hodnocení vzorce migračních procesů se běžně používají základní indikátory, jako je migrační obrat **O**, což je součet přistěhovalých a vystěhovalých na územní jednotku. Vztáhneme-li migrační obrat k počtu obyvatel, získáme intenzitu obratu. Další z ukazatelů je pak Migrační saldo **S**, které ukazuje rozdíl přistěhovalých a vystěhovalých na územní jednotku.

Tento ukazatel vztážený k počtu obyvatel nám dá intenzitu obratu. Migrační účinnost **U**, je pak podíl migračního salda na migračním obratu v procentech.

Z těchto ukazatelů se pak odvozují základní charakteristiky hodnocení intenzity vnitřní migrace a to:

Hrubá míra migrace označovaná **HMM** a čistá míra migrace **CMM**
Hrubá míra migrace vyjadřuje celkovou migrační mobilitu obyvatelstva, zatímco čistá míra migrace poukazuje na rozdíly mezi regiony (czso.cz, 2014).

- Dle směru migračních proudů můžeme rozlišovat migraci ze sledované jednotky, pak mluvíme o **emigraci**, směrem do sledované jednotky – **imigraci** (czso.cz, 2014).

2.3 Dynamika obyvatelstva

Tento pojem je předmětem zkoumání více vědních oborů, což způsobuje odlišnosti v interpretaci základních pojmů a definic. Nejvíce frekventovaným pojmem pohyb (mobilita) obyvatelstva se rozumí určitá změna v zařazení jedince (obyvatele) v nějakém systému určitých jednotek (útvary).

- Pokud jsou těmito jednotkami sociální útvary (ať profesní, sociální nebo kulturní skupiny), jsou zvány tyto změny **sociální mobilitou obyvatelstva**
- Pokud těmito jednotkami jsou prostorové (regionální) útvary, pak se jedná o **prostorovou mobilitu obyvatelstva**. Ekvivalentní pojem je regionální či geografická mobilita obyvatelstva) (Pavlík, Kučera, 2002).

Obě tyto mobility spolu souvisí, změna sociální struktury systému vyvolá pohyby v prostoru a naopak. Jako příklad lze uvést vztah mezi procesem industrializace a urbanizace. Industrializace (rozvoj průmyslu) se týkala hlavně měst a v minulém období vyvolala na celém světě rozsáhlý přesun obyvatel venkova do měst (proces urbanizace) (demografie.info, 2005).

Industriální urbanizace byla zásadní změnou ve vývoji měst a celého systému osídlení, Počátky jsou v Anglii 18. století odkud se šíří s postupující industrializací do dalších částí Evropy (demografie.info, 2005).

Prostorovou mobilitou obyvatelstva jsou myšleny všechny typy přemísťování (změny lokality) člověka. Je to široká škála různých prostorových změn obyvatelstva, kterou lze klasifikovat na základě následujících **typologických kritérií**:

- **Opakování (periodicita) a délka trvání pohybu** – na základě tohoto kritéria lze pohyby rozlišit:

cyklické pohyby – sem patří cesty, které začínají a zároveň končí v místě trvalého bydliště, patří sem dojíždka, pravidelné cesty jako nákupy a služby

periodické pohyby – sem patří pohyby delšího období souvislého pobytu mimo místo trvalého bydliště. Tyto pohyby mohou končit bez návratu do místa trvalého bydliště. Pro představu jde o dlouhodobý pobyt studentů na školách, pobyty na vojenské službě.

Přesun na trvalou dobu (migrace)

(Web.natur.cuni.cz, 2008).

- **Vzdálenost pohybu** – jako rozhodující kritérium se považuje hranice určitého regionálního útvaru, kde lze pak hovořit o vnitřní (vnitro-regionální, vnitrostátní atd. mobilitě obyvatelstva) vnější (meziregionální, mezistátní, mezikrajské mobilitě obyvatelstva)
- **Směr pohybu** – často se tyto pohyby klasifikují jako pohyb mezi městskými a venkovskými sídly, případně jako pohyb mezi oblastmi s různou úrovní kulturní, technickou a ekonomickou vyspělostí. Koncentrační a dekoncentrační.
- **Organizace pohybu-**
živelný nebo plánovaný
legální nebo nelegální
dobrovolný nebo nucený
- **Příčiny a motivace pohybu**
pohyby ekonomického charakteru, motivované zlepšením ekonomických podmínek jde o dobrovolný a individuální pohyb
Pohyby mimoekonomického charakteru – celá řada příčin, které se mohou i kumulovat (politické, náboženské, národnostní a jiné)
- **Početnost skupin**
– Rozlišujeme individuální, skupinové a masové pohyby
- **Prostorový průběh**
Podle toho, zda se uskuteční pohyb najednou nebo po etapách rozlišujeme přímé nebo etapové pohyby.
- **Strukturní znaky účastníků pohybu**
můžeme sledovat dle znaků biologických, ekonomických, jazykových, národnostních, náboženských, či jiných (Pavlík, Kučera, 2002).

Při použití těchto kritérií získáme velké množství typů prostorové mobility obyvatelstva. Pro jisté zjednodušení se stanovují **čtyři základní typy prostorových pohybů obyvatelstva.**

1. **MIGRACE** obyvatelstva je takový pohyb, kdy dochází ke změně trvalého bydliště bez

ohledu na to, zda se jedná stěhování v rámci regionu, či stěhování mezi regiony nebo o mezinárodní stěhování. Nepatří sem pohyby kočovníků, pokud lze kočování považovat za určitý způsob života a ekonomické činnosti. Je to nejvýznamnější pohyb obyvatelstva, protože pouze v jejím důsledku vznikají trvalé změny v prostorovém rozmístění obyvatelstva.

2. **DOČASNÉ ZMĚNY POHYBU** – změny bydliště pouze na určitý vymezený čas. Ve statistice podchyceno jako dočasný pobyt. Místo trvalého pobytu se nemění. Patří sem stáže, pracovní pobyty, montáže atd.

3. **DOJÍŽDKA** – Je tímto pojmem dojížděka do zaměstnání označen pohyb ekonomicky aktivních obyvatel dojíždějících do zaměstnání. Tento typ mobility je charakteristický tím, že je konán pravidelně po stejné trase a každý den v přibližně stejném čase tímto obyvatelstvem. Stejně znaky vykazuje o dojíždění žáků, studentů a učňů do škol. Z těchto důvodů je označován někdy jako **kyvadlová migrace**.

4. **NEPRAVIDELNÉ DOČASNĚ POHYBY OBYVATELSTVA**

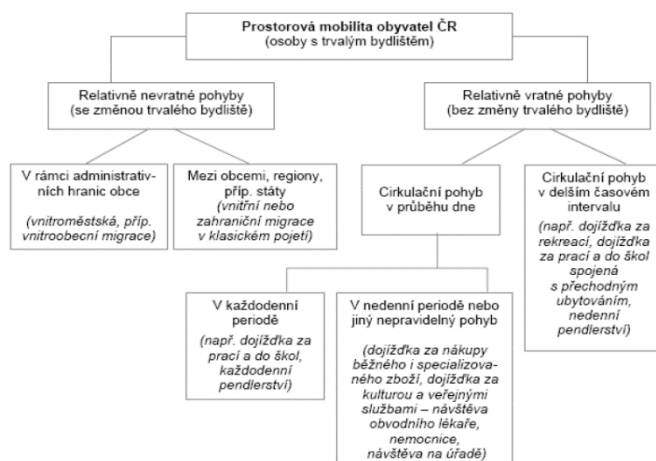
Jsou to pohyby za účelem:

- cestovního ruchu a rekreace
- nákupů a za službami
- obchodní a služební cesty apod.

Všechny tyto pohyby mají společný znak **velkou nepravidelnost**. Tím také je dáno, že existuje velmi málo spolehlivých a systematických informací o tomto druhu pohybu. V rámci tohoto typu prostorové mobility roste význam **turisticko-rekreačních pohybů**. Jsou to dočasné pohyby obyvatelstva, které mají charakter:

- denních cest
- víkendových cest
- cest na dovolenou

Všechny tyto pohyby sledují odpočinkové nebo poznávací cíle. Patří sem i rybolov, vodáctví atp. Zvláštní typ pohybu je pohyb obyvatel do zahraničí s podobným cílem. Členění prostorové mobility popisuje obrázek č.2

Obrázek 1 Zjednodušené členění základních forem prostorové mobility obyvatel

Zdroj: ČSÚ, 2004

2.4 Rozvoj regionu

Regionální rozvoj je obvykle popisován, jako množství procesů, které se dějí uvnitř regionu, a tyto procesy se obvykle týkají zlepšení:

Kvantitativních charakteristik (pak se jedná o extenzivní rozvoj)

Kvalitativních charakteristik (pak se jedná o intenzivní rozvoj)

Zde je potřeba odlišit pojem rozvoj regionu od pojmu regionální růst regionu. Regionální růst regionu je chápán jako zvýšení ekonomického produktu regionu v časovém období a je spojen s polarizovaným rozvojem a zvyšováním regionálních odlišností.

Pozitivní změny, které se mají udát, podle definice mají být žádoucí, chtěný a v souladu s představami obyvatel regionu a společnosti jako celku. Tedy naplnění obsahu rozvoje regionu se tak odvíjí od obyvatel daného území (obec, kraj, stát) (is.mendelu.cz, 2016).

Pokud se díváme na regionální rozvoj z hlediska možnosti jeho vědeckého zkoumání, lze říci, že jde o ryze subjektivní charakteristiku, která je závislé na preferování hodnot jednotlivých účastníků. Tedy ten, kdo provádí proces racionalizace, tak ten si určuje svá vlastní regionalizační kritéria a má tedy do určité míry subjektivní pohled a názor. Jak uvádí Dambořský (2008, s. 11) je možno v podstatě dostat dva pohledy na regionální rozvoj, které současně formují snahu o ovlivňování rozvoje regionu prostřednictvím regionální politiky.

Obrázek 2 Rozvojové potenciály

Zdroj: is.mendelu.cz, 2016

Akademický neboli teoretický přístup chápe regionální rozvoj jako souhrn prolínajících se disciplín ekonomie, geografie a sociologie. Primární snahou akademického přístupu je najít příčinné zákonitosti v těchto oblastech:

1. V rámci lokalizačních faktorů
2. Rozmíst'ování ekonomických činností
3. Nerovnoměrné osídlování území
4. Nalezení nástrojů na ovlivnění těchto procesů

Takto pojatý regionální rozvoj je nazýván regionální vědou.

Druhý přístup je praktický a konkrétní představa o žádoucím rozvoji regionu je zde tvořena na základě vnímání proměn účastníky proměn, jako jsou občané, podnikatelé, političtí představitelé, úředníci veřejné správy a další. Směřování rozvoje se pak odvíjí od místních zdrojů, které jsou pak přetvářeny na potenciály rozvoje (is.mendelu.cz, 2016). Aby bylo možno usměrňovat (zrychlovat nebo zpomalovat) rozpoznané rozvojové tendence v regionu, je nutné umět rozlišit

1. Přirozené procesy (Sem patří přírodní, hospodářské a sociální zákonitosti)
2. Procesy cíleného působení, což je chápáno jako zásahy člověka do přirozených procesů s cílem tyto ovlivnit pro dosažení žádoucího vývoje. Z hlediska ovlivňování rozvojových tendencí je naprosto nezbytné rozlišit procesy přirozené, které probíhají podle deterministicky fungujících pravidel, od procesů cíleného působení na posílení nebo oslabení procesů přirozených. Cílené působení probíhá většinou v kontextu regionální politiky a pod garancí veřejné správy (is.mendelu.cz, 2016).

Společenské požadavky a představy společnosti o budoucím rozvoji pak formují koncept udržitelnosti. Koncept udržitelného rozvoje pak je komplexem mnoha různých přístupů. (is.mendelu.cz, 2016).

Na základu konceptu udržitelného rozvoje je pak stanovena strategie udržitelného rozvoje, která je systémem hodnot, který nemá konečnou podobu. Podobně je na tom třeba systém lidských práv a svobod. Strategie regionálního rozvoje se snaží o zajištění co nejvyšší dosažitelné kvality života jak pro současnou generaci, tak k vytvoření pozitivních předpokladů pro kvalitní život budoucích generací, a to i za předpokladu, že současná generace může mít jiné představy o kvalitě života než generace budoucí (Procházková, 2012).

Regionální rozvoj můžeme řešit podle celé řady přístupů a postupů. Základní tři postupy regionálního rozvoje jsou: Regionální plánování, regionální strategie a SWOT analýza. Regionální plánování znamená vyhodnocování situace, tedy v jakém stupni rozvoje se správní jednotka nachází a kam by měla směřovat. Když je regionální plán hotov pak se zvolí regionální strategie a SWOT analýza pak určí slabé a silné stránky dané oblasti a identifikuje možnost a hrozby (Aleš Čeněk, 2004).

Vnitřní procesy rozvoje regionu se významně ovlivňují globální a národní společenské koncepty. Každá lokalita má své různorodé potřeby, které jsou zohledňovány na diskuzích o regionálním rozvoji kde je snaha tyto potřeby řešit lokálně-globálním pohledem: „Mysleme globálně, jednejme lokálně.“ Pokud se na regionální rozvoj budeme dívat po hospodářské stránce, pak ho lze vymezit jako společensky složitý proces, jehož prostřednictvím místní aktéři navrhuji a implementují inovativní způsoby jednání, které jsou založené na synergickém využívání exogenních a endogenních zdrojů. Jedná se tedy o rozvoj, který se odvíjí od místních zdrojů, které jsou transformovány na rozvojové potenciály. V současné době jsou rozlišeny významné charakteristiky (viz Thierstein, Walser, 1997b), které při realizaci koncepcí udržitelnosti na regionální úrovni hrají velkou roli. Jsou vymezeny základní tři vlastnosti, jež vymezují kvalitu rozvoje, jsou to:

1. udržitelnost vyžaduje povědomí o provázanosti sociálních, ekologických a ekonomických problémů a hledání synergií mezi jednotlivými dimenzemi;
2. jednotlivé koncepty udržitelnosti jsou založeny na rozdílných potřebách v regionech, a proto vyžadují mnoho know-how, jak se vypořádat s různými zájmy jednotlivých aktérů v regionu;

3. v rámci „Místní agendy 21“ by měly být komplexně vymezeny všechny místní potřeby a zároveň požadavky spolupráce pro řešení problémů přesahujících možnosti místní úrovně (is.mendelu.cz, 2016).

Udržitelný rozvoj na regionální úrovni má čtyři cíle strategického řízení, kterých je třeba dosáhnout zároveň za současných podmínek.

1. udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti,
2. uvážlivého užívání přírodních zdrojů, účinné ochrany prostředí,
3. účinné ochrany prostředí
4. sociálního pokroku (který uznává potřeby všech).

Jako klíčové prvky rozvoje kvality života v obcích, městech, regionech i státech je vztah mezi lidmi a jejich důvěrou v instituce, což tvoří prvky, které jsou pro vznik a budování sociálního kapitálu klíčové. Díky sociálnímu kapitálu jsme schopni vysvětlit, proč se některé regiony úspěšně rozvíjejí a jiné, které mají obdobné charakteristiky, se s obtížemi vyrovnávají s hospodářskými a sociálními problémy. (Majerová, Kostecký, Sýkora, 2011).

Sociální kapitál se objevil v agendě veřejných politik jako důležitý faktor, který usnadňuje určité akce aktérů v rámci existujících struktur (Coleman, 1988:98). V posledních letech je diskutován jako jeden z významných faktorů lokálního a regionálního rozvoje (Beugelsdijk, van Schaik, 2005; Blažek, Uhlíř, 2002, Hadjimichalis, 2006). Jelikož je sociální kapitál jedním ze znaků a příčin regionálních disparit a zároveň je i významným předpokladem regionálního rozvoje, je ho třeba zohledňovat při formulaci regionálních rozvojových politik (Majerová, Kostecký, Sýkora, 2011).

2.5 Sociální kapitál

Sociální kapitál představuje konkrétní zdroje (Bourdieu,1986) nebo hodnotu (Putnam, 2000), která vyplývá jak z kvantity, tak z kvality sociálních interakcí. Interakce jsou založené na vzájemně akceptovaných pravidlech sociálních vztahů. Pravidla jsou zajišťována institucemi, které jsou založeny na důvěře v ostatní aktéry sociální skupiny, sítě či společnosti (Sýkora a Martoušek, 2009).

Sociální kapitál je tedy vytvářen rozvíjen a udržován sociálními interakcemi (formálními i neformálními) v rámci sociálních sítí, skupin, komunit nebo celých společností, to pak znamená sdílením a přenosem zdrojů informací, znalost, mezi členy těchto sociálních sítí a skupin (Putnam, 1993, s. 167).

Sociální kapitál je jak individuálním zdrojem, tak kolektivním zdrojem, jenž slouží ke zvyšování uspokojení jednotlivců i sociálních skupin. Přestože sociální kapitál je záležitostí jednotlivce, tak prospěch z něj mají i společnosti. Jednotlivec, který je součástí sociální skupiny, je schopný ze sociálního kapitálu těžit ve svůj individuální prospěch (Lin, 2001). Takový prospěch však musí být v souladu se zájmy celé skupiny. Všichni jednotlivci nepřispívají k formování sociálu, tak jak z něj získávají. Jednotlivci tento kapitál využívají nestejně, protože někteří jedinci mají v rámci sítě přístup k významnějším zdrojům. Tyto nerovnosti se tedy promítají do vytváření společnosti a využívání sociálního kapitálu (Edwards, Foley, 1998).

Vztahy mezi aktéry, na které je vázán sociální kapitál utvářejí sociální systém. Tento systém je mnohem víc než jen pouhý souhrn prvků, z nichž je složen, jde především o vazby mezi jeho jednotlivými prvky. Vazby, které propojují jednotlivé aktéry a jejich ekonomický, lidský a kulturní kapitál do celého sociálního systému. Tvoření sociálních sítí není omezeno na utváření pouze v rámci sociálních sítí, ale mohou zahrnovat i aktéry z různých sociálních skupin. Sociální kapitál je utvářen a udržován jak na základě životních hodnot sdílených a reprodukováných v rámci sociálních skupin, tak na základě přímých a cílených interakcí mezi aktéry stejných i odlišných sociálních skupin. Podle definice OECD je sociální kapitál tvořen sítěmi a sdílenými normami, hodnotami a porozumění, jež ulehčují kooperaci uvnitř i mezi skupinami (Harper, Kelly, 2008).

U sociálního kapitálu rozlišujeme složky v rámci kvalitativně odlišných aspektů. Za hlavní složky považujeme:

- vztahy a kontakty mezi aktéry sociálních skupin a sítí,
- důvěru k ostatním členům skupiny či sítě, celé komunitě nebo společnosti a jejím institucím.

Důvěru v rámci sítě nebo skupiny dále upravují sdílené a respektované sankce, normy a v neposlední řadě hodnoty. Při utváření struktury společnosti, sociálních skupin a jejich vzájemných vztahů musíme rozlišovat kvalitativní různorodosti interakcí v rámci sociálních skupin a sítí. Jde o sociální kapitál:

- vnitroskupinový (tzv. „bonding“),
- meziskupinový (tzv. „bridging“),
- hierarchický („linking“) (Šafr a sedláčková, 2006)

Tedy sociální kapitál utvářený v rámci rodiny není možné zaměňovat se sociálním kapitálem spojujícím zaměstnance v dopravě. Sociální kapitál nehraje významnou roli pouze ve

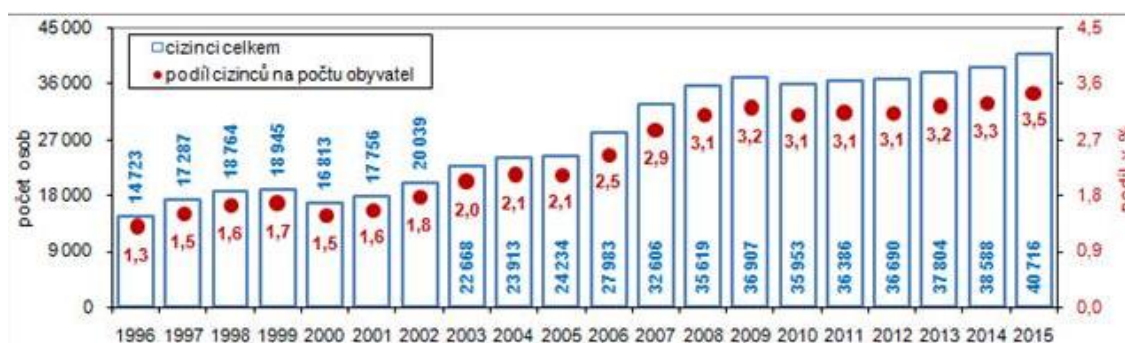
školství, zdravotnictví či soudnictví, ale také v rámci utváření občanského, privátního a veřejného sektoru.

Lze tedy říci, že sociální kapitál je vlastností sociální struktury a organizace společnosti. Jednotlivcům umožňuje komunikaci v dané struktuře, které souží jak ve prospěch jednotlivce, tak ve prospěch společnosti. Díky sociálnímu kapitálu je umožněno dosahování cílů, které by bez něj nebyli dosažitelné, tato vlastnost ho činí produktivním. Sociální kapitál má významný vliv na regionální rozvoj. Jsou to především sítě regionálních aktérů ze soukromého, veřejného i neziskového sektoru, jenž zprostředkovávají významné informace mezi sebou, což umožňuje vzájemnou kooperaci. Jeho dalším efektem je posílení občanské participace a sounáležitosti ku regionu. (Majerová, Kostelecký, Sýkora, 2011).

3 Výdaje krajského rozpočtu spojené s migrací.

3.1 Počet migrantů v Jihomoravském kraji.

Podle zprávy Krajského statistického úřadu žilo na konci roku 2015 v Jihomoravském kraji 41 000 cizinců a více než polovina z tohoto počtu měla zde i trvalý pobyt. Ze zprávy rovněž vyplývá, že počet cizinců se v kraji za posledních 20let zvyšoval, jak je možno vidět na přiloženém grafu.

Graf 2 Vývoj migrantů v Jihomoravském kraji

Zdroj: Cizinci v Jihomoravském kraji, 2016

Jak se dalo očekávat, nejvíce cizinců zvolilo za svoje sídlo město Brno, což souvisí s největšími možnostmi získání bydlení a zaměstnání. Tento trend se od roku 2000 také zvyšuje, takže z původních 49,8% v letech 2013-2015 jich zde žije už více než 60% z celkového počtu. V jiných okresech se počet cizinců takřka nezměnil (Např. Hodonín, kdy se počet osob v roce 2015-2109 osob oproti roku 2000-2063 osob prakticky nezměnil, v Brně se počet cizinců mezi roky 2000 a 2015 prakticky ztrojnásobil. Nejméně cizinců žilo na konci roku 2015 v okrese Vyškov a to 1620.

Přehlednější údaje se dají vyčíst z následující tabulky 1:

Tabulka 1 Počet cizinců v okresech Jihomoravského kraje

	1996	2000	2005	2010	2013	2014	2015 ¹⁾	Rozdíl 2015-2014	Index 2015/2014
Jihomoravský kraj	14 723	16 813	24 234	35 953	37 804	38 588	40 716	2 128	105,5
v tom okresy:									
Blansko	1 141	1 055	1 433	1 927	2 136	2 133	2 152	19	100,9
Brno-město	6 967	8 373	12 365	21 307	22 821	23 681	25 088	1 407	105,9
Brno-venkov	1 255	1 935	5 284	5 137	4 755	4 569	4 873	304	106,7
Břeclav	1 478	1 671	1 585	2 104	2 252	2 310	2 425	115	105,0
Hodonín	2 427	2 063	1 237	1 781	1 931	1 983	2 109	126	106,4
Vyškov	620	742	1 004	1 519	1 513	1 524	1 620	96	106,3
Znojmo	835	974	1 326	2 178	2 396	2 388	2 449	61	102,6

¹⁾ předběžné údaje

Zdroj: Cizinci v Jihomoravském kraji, 2016

Pokud se díváme na cizince z hlediska původu, je mezi cizinci nejvíce osob ze Slovenska (9821), z Ukrajiny (9334) a z Vietnamu (4499).

Tyto údaje statistického úřadu jsou vyhodnoceny pouze do 31. 12. 2014, kdy z celkového počtu 38588 cizinců bylo 16226 osob ze zemí EU a 22363 osob z jiných zemí. Tabulka číslo 2 ukazuje Cizince (bez azylantů) v okresech Jihomoravského kraje podle vybraného státního občanství k 31. 12. 2014:

Tabulka 2 cizinci dle vybraného státního občanství

	Jm kraj	Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Slovensko	9 821	560	4 924	1 339	974	1 128	438	458
Ukrajina	9 334	434	6 094	1 473	387	170	542	234
Vietnam	4 499	105	2 685	389	313	231	148	628
Rusko	1 813	62	1 470	109	31	40	27	74
Polsko	793	50	467	109	41	40	25	61

Zdroj: Cizinci v Jihomoravském kraji, 2016

Mezi cizinci v Jihomoravském kraji postupně narůstal podíl cizinců s trvalým pobytem. I když jsou údaje roku 2015 předběžné, ukazují, že 55 % cizinců v kraji má trvalý pobyt. Naproti tomu v roce 2005 to bylo pouze 38 % z cizinců v kraji.

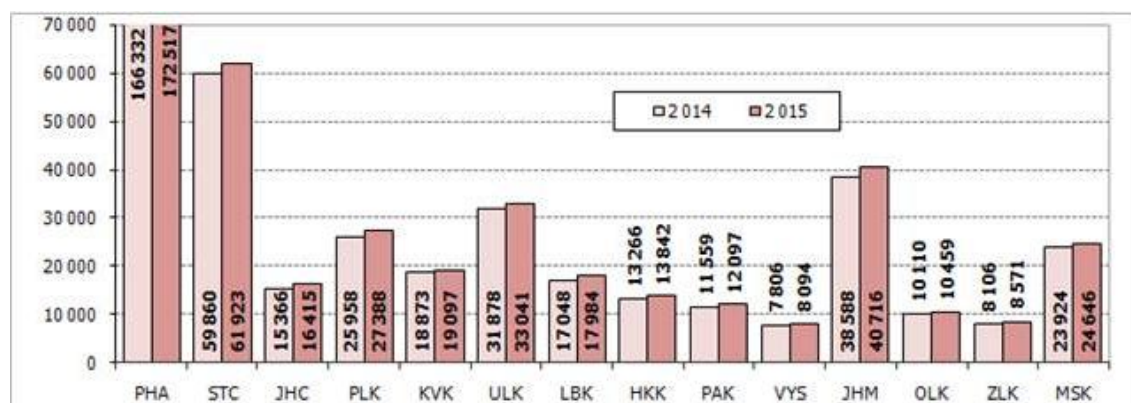
Tabulka 3 Cizinci v Jihomoravském kraji podle kategorie pobytu (bez azylantů)

	2005	kategorie pobytu			2015 ¹⁾	kategorie pobytu		
		trvalý		ostatní		trvalý		ostatní
		absolutně	v %			absolutně	v %	
Jihomoravský kraj	24 234	9 237	38,1	14 997	40 716	22 403	55,0	18 313
v tom okresy:								
Blansko	1 433	437	30,5	996	2 152	1 471	68,4	681
Brno-město	12 365	4 678	37,8	7 687	25 088	12 317	49,1	12 771
Brno-venkov	5 284	1 342	25,4	3 942	4 873	3 288	67,5	1 585
Břeclav	1 585	884	55,8	701	2 425	1 505	62,1	920
Hodonín	1 237	776	62,7	461	2 109	1 209	57,3	900
Vyškov	1 004	383	38,1	621	1 620	1 129	69,7	491
Znojmo	1 326	737	55,6	589	2 449	1 484	60,6	965

¹⁾ předběžné údaje

Zdroj: Cizinci v Jihomoravském kraji, 2016

Na konci roku 2015 žilo v České republice zhruba 468 tisíc cizinců a 262 tisíc mělo zde trvalý pobyt. Celkově nejvíce cizinců - 37% z celkového počtu žilo v Praze. Počet cizinců v Jihomoravském kraji byl 3. nejvyšší. K meziročnímu nárůstu počtu cizinců však došlo ve všech krajích ČR.

Graf 3 Počet cizinců bez azylantů v roce 2014 a 2015 podle krajů ČR

Zdroj: Cizinci v Jihomoravském kraji, 2016

3.2 Složky rozpočtu spojené s migrací.

Problematikou integrace cizinců v Jihomoravském kraji se zabývá dokument

„Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje v letech 2011-2015“.

Tento dokument je prvním koncepčním dokumentem tohoto druhu, vznikl díky iniciativě Jihomoravského kraje, a i v dnešní době patří k ojedinělým projevům angažovanosti a zájmu o formulování strategie integrace cizinců ze třetích zemí na úrovni samosprávy.

Program má čtyři hlavní cíle:

- definování cílů integrace cizinců;
- identifikace opatření podporujících integraci cizinců;
- vymezení role Centra;
- definování role JMK a regionálních aktérů.

Soběstačnost je považována za hlavní celkový cíl integrace: vlády tedy usilují o to, aby přistěhovalcům umožnily vést nezávislý život, ať už se jedná o bydlení, zaměstnání, vzdělání, sociální síť a participaci ve společnosti.

(Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců, 2010)

Koncepce integrace cizinců České republiky je vymezena cílem, že všechny integrační politiky se snaží předcházet vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců. Jako prevence proti vytváření uzavřených komunit musí být nabídka takových integračních opatření, která budou odpovídat potřebám cizinců a budou široce dostupná, adresovaná i přímo do komunit, čímž by měla umožnit otevřenost těchto komunit a poskytnout cizincům i majoritní společnosti šanci k vzájemnému poznání a porozumění.

Základní charakteristiky populace cizinců třetích zemí na území JMK jsou následující:

- V JMK došlo v posledních letech k výraznému přílivu cizinců, a to zejména cizinců z třetích zemí.
- Většina cizinců na území JMK (téměř 70 %) pochází z třetích zemí.
- V počtu přistěhovalých cizinců zaujímá JMK 3. místo mezi kraji ČR (za Prahou a Středočeským krajem).
- Mezi bydlícími cizinci je relativně nízký podíl žen.
- Hlavní motivací cizinců k pobytu je pobyt za účelem zaměstnání
- Nejčastějším státním občanstvím cizinců přicházejících do ČR z třetích zemí je Ukrajina a Vietnam – stejně je tomu i v JMK.

- Vysoký podíl cizinců z Ukrajiny. Mezi cizinci v JMK přesahují občané Ukrajiny celorepublikovou hodnotu (30 %). Z Ukrajiny tak pochází téměř každý druhý cizinec ze zemí mimo EU, který pobývá na území JMK.
- Vysoký podíl cizinců z Vietnamu.
- Tři ze čtyř cizinců pobývají přímo v Brně nebo v jeho nejbližším okolí (okres Brno-venkov).
- Významná je koncentrace přistěhovalců z Mongolska do okresu Blansko, kde pobývá více než 40 % celkového počtu Mongolů v JMK (dalších 37 % pak pobývá v okrese Brno-město). Tato tendence zásadním způsobem ovlivňuje strukturu cizinců na Blansku a činí tento okres výjimečný jak z hlediska krajského, tak i republikového – občané Mongolska zde totiž tvoří vůbec nejpočetnější skupinu cizinců. Z Mongolska pochází 29 % všech cizinců, kteří mají v okrese Blansko dlouhodobý nebo trvalý pobyt.

Na národní úrovni v současné době probíhá integrace cizinců především na těchto principech:

- praktická spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace;
- zvyšování informovanosti všech aktérů v procesu integrace;
- efektivita integračních opatření i vynaložených finančních prostředků;
- jasné a uchopitelné výsledky všech integračních aktivit;
- nové nástroje – přímá spolupráce s obcemi, podpora nově vzniklých integračních center;
- podpora rozvoje občanské společnosti – zejména pak v regionech v souvislosti s vytvářením regionálních Center
- Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Nejvýznamnější aktivitou, která se projevuje snahou o systémový přístup k integraci cizinců na regionální úrovni, je realizace projektu „Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců“. V rámci tohoto projektu zahájilo aktivity stejnojmenné Centrum, které funguje od 1. dubna 2009 a je ze 75 % financováno z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) a z 25 % z rozpočtu JMK. Toto centrum nemá od počátku samostatnou právní subjektivitu a pro jeho provoz jsou směrodatné interní předpisy platné v rámci organizace nositele projektu, jímž je JMK.

V době zpracování Programu mělo Centrum sídlo na ulici Mezírka 1 v Brně.

Centrum plní dvě hlavní role:

- celoregionálně zastřešuje Platformu klíčových aktérů integrace cizinců v JMK;
- podporuje a usnadňuje proces integrace cizinců v JMK.

Pro všechny tyto aktivity je potřeba najít patřičné finanční zdroje. Z rozpočtu Jihomoravského kraje byly v letech 2011-2015 financovány tyto aktivity:

Tabulka 4 Financování opatření v letech 2011 - 2015

Číslo opatření	Název opatření	Celkové výdaje	
		v Kč (tis.)	podíl v %
A.	Procesní zázemí integrace		
A.1	Formalizace procesů a institucionalizace zázemí	500	1,08 %
A.2	Rozvoj spolupráce aktérů integrace	2 950	6,35 %
A.3	Další rozvoj Centra	7 925	17,07 %
B.	Komplexní integrační služby		
B.1	Zpracování rozvojových strategií	1 050	2,26 %
B.2	Zajištění integračních služeb	16 000	34,46 %
C.	Sociálně-ekonomická integrace		
C.1	Podpora inkluzivního vzdělávání	8 700	18,74 %
C.2	Integrace na trhu práce	5 150	11,09 %
D.	Zapojování cizinců a informovanost		
D.1	Zapojování cizinců	2 900	6,25 %
D.2	Monitoring situace	500	1,08 %
D.3	Posílení informovanosti	750	1,62 %
Celkem:		46 425	100 %

Zdroj: PROGRAM CÍLENÉ A DLOUHODOBÉ PODPORY INTEGRACE CIZINCŮ TŘETÍCH ZEMÍ NA ÚZEMÍ JIHMORAVSKÉHO KRAJE 2011–2015, 2010

Průměr výdajů na rok činil 9 285 000 Kč. Pokud k této částce připočítáme i další náklady, které se upřesní až podle návrhu konkrétních aktivit, budou se náklady pohybovat v rozmezí 10-12 milionů na rok.

Jak již bylo zmíněno hlavním zdrojem by měl být Evropský integrační fond a další zdroje (mj. také rozpočet JMK).

4 Typy projektů na podporu migrace

Zaměřil jsem se na typy institucí, které v rámci projektů podporují integraci migrantů do české společnosti. Jsou to:

- Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace, jenž je spolufinancováno z národního fondu Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF).
- Příjímací středisko pro migranty Zastávka.
- Odbor cizinecké policie

a jako další šetření provedené mnou.

- Dotazník.
- Media a realita.

4.1 Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců

Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců je projekt zaměřený na osoby, kterým byla udělena mezinárodní ochrana, tedy azyl nebo doplňková ochrana, ale zaměřuje se i na cizince ze třetích zemí. Centrum vzniklo roku 2009 a jeho vznik inicioval Jihomoravský kraj. Jaký je rozdíl mezi azylem a doplňkovou ochranou? Společně tyto dva pojmy jsou označovány jako mezinárodní ochrana. Tato ochrana je udělována cizincům, kteří se nacházejí v České republice a nemohou se z určitých důvodů vrátit zpět do své země. Účelem získání této ochrany je umožnit legální pobyt na území ČR udělením azylu nebo doplňkové ochrany. Jsou 3 typy azylu:

1. Azyl z důvodu pronásledování – je udělen v případě, že hrozí po návratu do země ohrožení života dané osoby nebo porušení základních práv (například mučení, trest smrti, sexuální násilí).

2. Azyl za účelem sloučení rodiny – tento typ azylu může být udělen pouze v případě, že někdo z členů rodiny (matka, otec, manžel, manželka atd.) získal v ČR azyl z důvodů pronásledování anebo humanitární azyl.

3. Humanitární azyl – Tento typ azylu je udělen pouze pokud nebyly splněny důvody pro předešlé dva azyly, ale přesto existují velice závažné důvody, proč se nemůžete vrátit do své země.

Pokud jde o doplňkovou ochranu, český zákon o azylu rozlišuje doplňkovou ochranu z důvodu špatného zacházení a doplňkovou ochranu za účelem sloučení rodiny. Důvody pro udělení doplňkové ochrany z důvodu špatného zacházení jsou podobné, i když ne stejné, jako důvody pro udělení azylu z důvodu pronásledování. Důvody pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny jsou pak zcela stejné jako důvody pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny.

(Asim o.s., 2017).

Ted' když víme, komu jsou poskytovány služby, jaký je jejich cíl? Hlavním cílem je zajistit rovný přístup k integračním službám a ke kvalifikované integrační podpoře. Snaží se toho dosáhnout pomocí následujících služeb:

- odborné sociální a právní poradenství,
- kurzy českého jazyka a kurzy počítačů,
- asistenci při jednání na úřadech,
- bezplatný přístup k internetu,
- možnost zapůjčení cizojazyčné literatury a tisku,
- přednášky, workshopy a semináře pro širokou i odborovou veřejnost,
- volnočasové aktivity a další služby jako jsou:
 - Integrační multikulturní a volnočasové aktivity – jsou zaměřené na kreativní činnost a ruční práce spojené s poznáváním jiných kultur. (partnerem pro ty to akce je školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno LIPKA, které je příspěvkovou organizací).
 - Kurzy sociokulturní orientace – tento kurz je zaměřený na seznámení se sociálním a právním systémem v ČR, s historií, tradicemi, kulturou.
 - Adaptačně integrační kurzy pro nově příchozího cizince – který nabízí užitečné informace o ČR obecně, kultuře, vzdělávacích systémech, zaměstnání, či podnikání a spoustě dalších užitečných informací. (více na (Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců, 2016).

Kontaktoval jsem toto centrum a ve spolupráci s ochotnou zaměstnankyní centra paní Vodičkovou jsem získal další informace:

Hlavním dokumentem zabývající se koncepcí rozvoje lidských zdrojů v Jihomoravském kraji je **STRATEGIE ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ Jihomoravského kraje**. Je to základní a dlouhodobý dokument zabývající se monitorováním stavu a rozvojem lidských zdrojů na území Jihomoravského kraje. Je vytvářen vždy pro období 10let

a v těchto dnech jde již o druhý dokument zpracovaný na období 2006-2016. Hlavní úkoly jsou

- Zmapovat aktuální situaci v demografii, vzdělávání, ekonomiky a výzkumu, rovněž tak i trhu práce a nalézt hlavní problémy a diference v rámci JMK
- Vytvořit podporu rozvoje lidských zdrojů v letech 2016-2025.
- Zajistit fungování struktur na podporu lidských zdrojů a sledování naplňování a vyhodnocování této strategie.

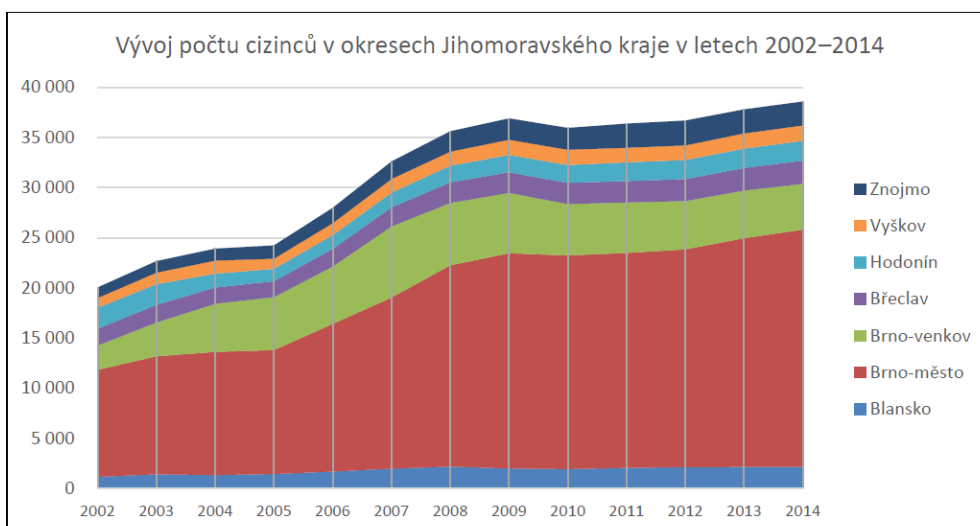
Konkrétní realizaci SRLZ JMK jsou rozpracovány do dvouletých **Krátkodobých realizačních plánů**.

Priority v KRP jsou

1. Rozvoj lidského kapitálu. Zaměřeno na oblast vzdělávání.
2. Adaptabilita a konkurenceschopnost – zvýšení schopnosti zaměstnanců, zaměstnavatelů a podnikatelů na přizpůsobení se změnám technologických a ekonomických podmínek.
3. Třetí priorita je zaměřena na rozvoj politiky zaměstnanosti, na pracovní trh a zaměstnanost v JMK. Tato priorita se věnuje zejména osobám, které ztrácejí kontakt s pracovním trhem. Tato priorita pracuje i s opatřeními a nástroji na předcházení takového stavu a ochranou a podporou osob u kterých hrozí ztráta zaměstnání

Důležitou součástí tohoto dokumentu je i práce s cizinci. Tak jako i celé ČR, došlo i v JMK ke zvýšení počtu cizinců, Koncem roku 2014 pobývalo zde 38,6 tisíc evidovaných cizinců, kdy z velké části se jedná o cizince z třetích zemí (nejedná se o obyvatele EU). Ukrajina (9,3tisíc), Vietnam (4,5tisíc), Rusové a Mongolové.

V JMK žilo na konci roku 2014 8,6% cizinců v celé ČR, nejvíce cizinci pobývají na území města Brna.

Graf 4 Vývoj počtu cizinců v okresech Jihomoravského kraje

Zdroj: STRATEGIE ROZVOJE LIDSKÝCH ZDROJŮ JIHMORAVSKÉHO KRAJE 2016-2025, 2016

Důvody pobytu cizinců v ČR jsou dle ČSÚ zaměstnání a podnikání. Z průzkumu zaměstnanosti v JMK k poslednímu dni 2014 vyplývá, že 15% firem v kraji zaměstnávalo cizince. V těchto firmách tvořili cizinci 2,7% pracovníků, přičemž zaměstnaných cizinců je cca 70 % cizinců ze zemí EU (z toho cca 1/3 Slováci).

Cizinci jsou zaměstnáváni zejména v elektrotechnické výrobě a strojírenské výrobě.

Politika integrace cizinců v České republice má tyto priority vedoucí k integraci cizinců

1. Znalost českého jazyka
2. Ekonomická a sociální soběstačnost
3. Orientaci ve společnosti
4. Vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritní společností

Protože integrace cizinců probíhá v místech pobytu a pracovních aktivit cizinců je nutno zabývat se rolí místní a regionální samosprávy. Tak byly založeny regionální integrační centra. V Jihomoravském kraji za tímto účelem zahájilo v dubnu 2009 svou činnost Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců.

Činnost centra je financovaná ze 75% z Evropského fondu a z 25% rozpočtem JMK. Centrum spolupracuje s klíčovými aktéry integrace s dlouhodobou praxí, jako jsou (Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Sdružení osob zabývajících se emigranty, Armáda spásy a ZŠ a MŠ Brno, Staňkova 14).

Cíle Centra:

- Poskytovat cizincům informace ze všech oblastí života v ČR (zákony a nařízení upravující pobyt cizinců na území, uznávání vzdělání získaného v zahraničí, oblast zaměstnanosti apod.),
- sociální a právní poradenství v oblasti uplatňování zákonných práv
- kurzy českého jazyka a sociálně-kulturní orientace, kurzy základů práce s počítačem,
- vzdělávání odborných pracovníků, kteří jsou v přímém kontaktu s cizinci
- odstraňování předsudků a usnadňování začleňování cizinců do majoritní společnosti (Jihomoravský kraj, 2016).

Významným krokem v oblasti naplňování Koncepce integrace cizinců na regionální úrovni byl vznik strategického dokumentu „Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje 2011-2015.

Z uvedeného vyplývá, že JMK přistupuje k problematice migrace zodpovědně a pomocí operačního programu AMIF financuje aktivity směřující k integraci cizinců do majoritní společnosti.

4.2 Příjímací středisko Zastávka

Dalším důležitým bodem integrace v Jihomoravském kraji je **příjímací středisko Zastávka**. Dlouholetý pracovník střediska Ing. Vágner, mi osvětlil, jaké služby jsou nabízeny migrantům v jejich prvním místě pobytu v ČR. Středisko se při přijímání žadatele o azyl řídí dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Příjímací středisko Zastávka je karanténní středisko, a proto pro vstup do něj je třeba získat povolení ke vstupu.

Migranti, kteří jsou přijati do tohoto centra prochází zdravotní prohlídkou a dostanou tzv. hygienický balíček. Jsou ubytováni v pokojích s 2-4 lůžky. Samozřejmostí jsou oddělené sprchy a umývárny i kulturní záchody, tedy jak evropský záchod, tak i záchod turecký. Migranti si sami uklízí a třídí odpad, což je jim samozřejmě hned na začátku pobytu ukázáno a vysvětleno. Také je jim přidělen sociální pracovník, který jim pomáhá v hledání dalšího ubytování, registraci na úřadu práce, či zajištění zdravotní péče atp. Při umísťování migrantů do pokojů je brán velký zřetel na víru daného migranta. Krom hygienického balíčku obdrží i oblečení a osobní věci, tak i vlastní příbor pro konzumaci jídla na pokoji. Vaří se 3 typy jídel

každý den tak, aby to vyhovovalo všem konzumentům jejich centra. Jedná se o jídelníček, který mi byl popsán takto:

- Standardní strava
- Strava bez vepřového masa (s ohledem na islámskou víru)
- Vegetariánská strava

Děti do 18 let mají i svačinky, což jsou většinou ovoce a něco sladkého. Migranti v tomto zařízení pobývají maximálně 14 dnů, zde se azylové řízení ve většině případů nestihne vyřídit. Pokud nebyla zjištěná jejich totožnost tak zde mohou pobýt až 120 dnů.

Ing. Vágner dříve pracoval na nonstop službě a byl ve styku s migranty každý den a měl na starost: Evidenci, zdravotnickou pomoc a řešil jejich každodenní problémy. Ptal jsem se, zda nedocházelo ke konfliktům, či jestli naráží ve středisku na nějaké překážky. Je tu veliká různorodost jazyků, sice většina mluví rusky, anglicky, německy, ale stává se, že migrant neovládá žádný z těchto běžných jazyků a je nutno zavolat tlumočníka. Tedy jediná bariera, je jazyková bariéra. Tlumočník se volá na objednávku. Hendikepovaným migrantům je věnována zvláštní péče. V zařízení jsou pro tyto migranty vyhrazené 3 pokoje s 2 zdravotními lůžky. Zde je vždy ubytován hendikepovaný a jeden opatrovník, bývá to někdo z rodiny. Pokud hendikepovaný nikoho nemá, je najata ošetrovatelka a jídlo dostává až do pokoje. V celém areálu je zajištěn bezbariérový přístup. Samozřejmě kromě jídelny si mohou migranti připravovat i vlastní jídla v kuchyňkách, které se nachází vždy 1 na patře. Suroviny k vaření mohou získat nákupem, kdy zaměstnanci centra jim koupí za jejich kapesné suroviny, které si objednají. Kapesné činí 30 Kč/den na hlavu. Co se týká volnočasových aktivit, tak centrum disponuje obrovským množstvím možností trávení volného času. Vybírám: Hrnčířské kroužky, volejbal na vlastním hřišti, posilovna, dětské hřiště, filmotéka. Mají povolený přístup na internet, vlastní mobily, notebooky. Je zde dětské centrum, což je předškolní zařízení včetně družiny. V tomto středisku se angažují i charity které zde mají: šicí dílnu, sklad ošacení, hudební dílnu. Také studenti Masarykovi univerzity poskytují právní poradenství a vymýšlejí různé kreativní volnočasové aktivity. Bývají zvaní i klauni. Další organizací, která se angažuje v tomto středisku je OPU-organizace pro pomoc uprchlíků. Financování střediska je dle Ing. Vágnera dostačující a do budoucna se plánuje: Revitalizace sociálního zařízení pro klienty a zpevnění stěn volnočasového centra. Za 20 let zde nevypukla vzpoura a nedošlo k žádnému incidentu. Zeptal jsem se, jak si zvykal na svou práci v souvislosti na odlišnou kulturu a

odpověď byla: "Viděl jsme párkrát, že stojí od sebe pár metrů a křičí na sebe, mě to připadalo jako hádka, ale nebyla je to prostě jen způsob jejich komunikace".

4.3 Odbor cizinecké policie

Na odboru cizinecké policie jsem zkontaktoval kpt. Bc. Stejskalovou, jenž zastává funkci vrchního komisaře na krajském ředitelství policie Jihomoravského kraje v odboru cizinecké policie. Byla velice vstřícná a poprosila 2 zkušené policisty, kteří měli i zahraniční zkušenosti z Maďarska, aby mně poskytly informace. Byli to: Bohuslav Ráček a František Káňa. Na cizinecké policii jsem se chtěl dozvědět něco o cizincích, kteří pobývají na území ČR nelegálně. Úvodem zazněla informace, že pro rok 2016 a 2017 je typická práce na černo. Tuto práci na černo provozují zejména cizinci ze třetích zemí, přičemž ve většině případů jde o lidi s ukrajinskou národností. Co se týká trestné činnosti tak z jejich zkušeností vyplývá, že cizinci obecně nijak nepřevyšují majoritní většinu. Dalším trendem je pěstování marihuany, jenž je pěstována vietnamskou menšinou. Nejčastější problém, na který cizinecká policie naráží je, že dotyčná osoba u sebe nemá doklady, anebo je má zfalšované. Policisté jsou pro tyto případy vyškoleni. V roce 2016 je zaznamenán větší výskyt falešných dokladů. Dalším problémem se kterým se cizinecká policie setkává, je tzv. napomáhání k pobytu: Tedy, že muž/žena české národnosti si vezme/se provdá pouze za tím účelem, aby cizinec získal české občanství. Většinou občany české republiky k tomuto kroku motivuje finanční zisk, či pokud se jedná o ženu, tak muž cizinec ženě přislíbí péči o dítě tedy, že ho žena napíše jako otce a on bude platit alimenty, bohužel v praxi to vypadá tak, že tento cizinec se zde zdrží pouze krátkou dobu a pak odcestuje pryč a žena pak zůstane sama a může být obviněna z napomáhání k pobytu. Právě tomuto se snaží zabránit výsledk na cizinecké policii. U výsledku je nejdůležitější zjistit, zda váš důvod pobytu je skutečný. Důvod je, aby se zamezilo obchodu s lidmi nebo získání českého víza, za účelem pohybu po Schengenském prostoru. Samozřejmě tento výsledek je vedený tak, aby vyloučil osoby, u kterých existuje opodstatněné podezření, že by mohli spáchat trestnou činnost. Forma výsledku je vedená jako pohovor, dokonce jsou jim nabídnuty čaje/káva/občerstvení a pokud se například jedná o situaci, kdy cizinec/cizinka udá jako důvod, že si zde našel přítelkyni či přítele, a to je jeho důvod pro azyl, pak se v pohovoru ptají na otázky zjišťující, jak se oba znají dobře a zda nejde o podvod. Například jakou barvu má ten druhý nejraději, jaký kartáček na zuby používá a kde leží, co nejraději dělají, či jaké jsou rodinné vztahy vašeho partnera a další podobné otázky. Samozřejmě jazyková bariéra je odstraněna tlumočnickem, kterého má cizinecká policie k dispozici. Ukrajinci mají tzv. klan, kde

právě se o ně stará "Mafián", což ho takhle volají sami Ukrajinci, ten jim obstarává oblečení peníze, a hlavně práci na černo. Z osobních zkušeností policistů plyne že převážná většina cizinců využívá ČR pouze jak tranzitní (přestupní) území a směřují do Německa. Nejčastější důvody, které migranty a cizince do Německa lákají je vysoká životní úroveň-Němci, zatímco v případě ČR jsou to rodinné vazby anebo zprávy od známých, že je zvou. Česká republika si vedla a vede výborně při pobytových kontrolách a namátkových kontrolách ve firmách. V roce 2001 byla velká migrace z Kosova, z důvodů války. Policisté našli u cizinců listy s návodem, jak se dostat do Německa a v poznámkách bylo: "Nejet přes Českou republiku". Valná většina cizinců, jenž využívala ČR ať už jako tranzitní tedy přestupové území anebo s nadějí na trvalé bydlení, byli deportováni zpět. Dokonce se stalo, že v jednom vlaku jelo tolik cizinců, že se museli rozdělit mezi úřady, aby se zjistila jejich totožnost. Provádí se kontroly i v ubytovacích zařízeních, barech, hernách, tedy všude tam, kde je předpokládán výskyt cizinců. Pobytové kontroly slouží k tomu, aby se zjistilo, zda daný cizinec pobývá na území České republiky legálně. V souvislosti s ochranou hranic je nutné zmínit Visegrádskou čtyřku, což je aliance čtyř států střední Evropy (Česká republika, Polsko, Slovensko, Maďarsko), jenž vznikla za účelem kooperace a spojení sil na cestě k demokracii. Dříve podceňovaná skupina má dnes stále větší a větší význam.

(Ministerstvo vnitra České republiky, 2017a).

Rozlišujeme 3 základní trasy:

- **Východní středomořská cesta** vedoucí z Turecka do Řecka nebo na Kypr (po moři) nebo z Turecka do Bulharska (po pevnině)
- **Centrální středomořská cesta** vedoucí z Libye, Tuniska a regionů subsaharské Afriky do Itálie a na Maltu
- **Západní středomořská cesta** vedoucí z Maroka do Španělska či jeho enkláv Ceuty a Melilly

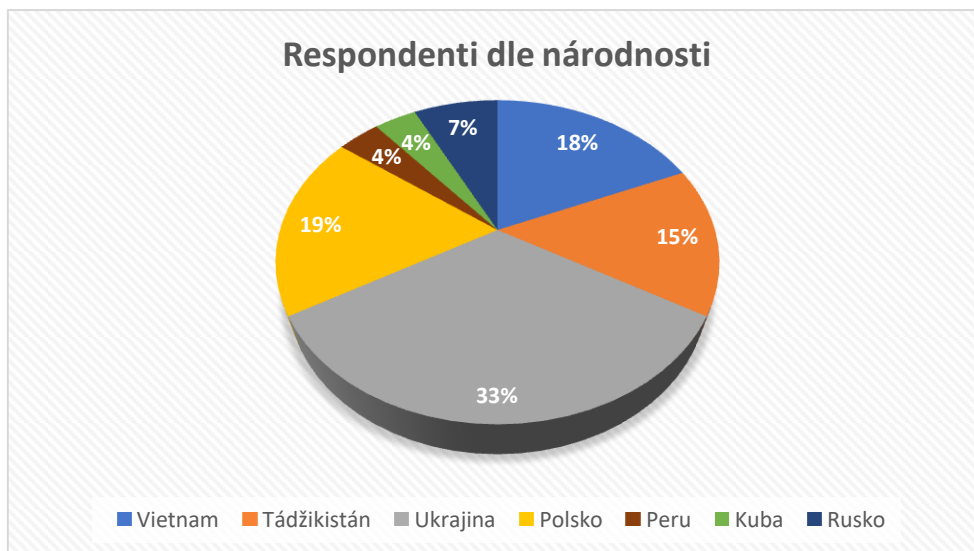
Samozřejmě existují i jiné trasy a ty jsou buď minimálně využívány anebo ztratily na významu. Například: cesta ze západního pobřeží Afriky (Mauretánie, Maroko, Senegal) na Kanárské ostrovy, kde hrozí vysoké nebezpečí minutí ostrovů a ztroskotání v Atlantickém oceánu. (Člověk v tísni Česká republika, 2015). Pokud je nějaký cizinec dopaden je s ním nakládáno dle vízového kodexu.

Více na: (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015). Což v praxi znamená, že je proti cizinci zahájeno správní řízení o vyhoštění. V souvislosti s nakládáním s cizinci také platí 2 dohody a sice: Dublinská dohoda (žadatel o azyl může podat pouze jednu žádost) a Readmisní dohoda (Urychlit navrácení cizince). více na: (Ministerstvo vnitra České republiky, 2017b).

Během tohoto řízení většina cizinců žádá o azyl, tedy cizinec má čas získat si doklady. Pokud cizinec nezažádá o azyl a zároveň odmítá opustit Českou republiku, tak je pak proti němu zahájeno trestné řízení z důvodu maření úředního rozhodnutí. Zda vyhostit, či nevyhostit, zkoumá Odbor azylové a migrační politiky. Tento odbor rozhovory nedává a informace neposkytuje. Zkušenosti s Kosovskými Albánci ukazují, že berou pobyt zde jako dovolenou, dostanou peníze, jídlo, přístřeší a služby, než jsou vyhoštěni. Cizinci, co projdou výslechem a dostanou azyl jsou ubytováni v ubytovnách, které provozuje buď právnická (neziskové organizace) anebo fyzická osoba. Pokud cizinec najde práci (což jak dostane azyl, tak i povolení pracovat). Stěhuje se do lepšího, například do rodinných domků na Vlčké. V Maďarsku, kde policisté sloužili jako posila při hraniční kontrole, měl každý malý posed a hlídal určitý usek plotu. Mnohokrát se stalo, že se cizinci dostali po skupinkách 5-20 přes hranice a zpětně se dohledávali. Ptal jsem se na jejich stav a bylo mi řečeno, že bylo vidět že se nějaká nezisková organizace již o ně starala, protože měli dvoje boty, dobré oblečení a skoro všichni byli mladí muži.

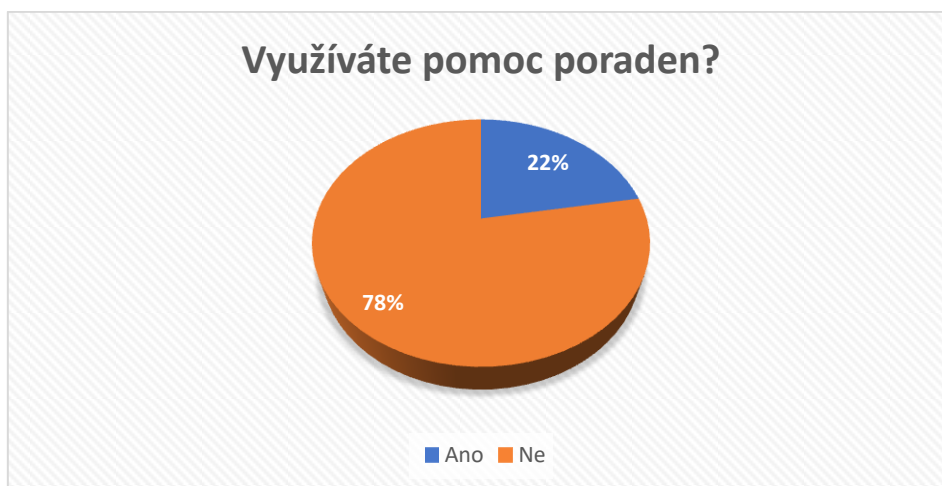
4.4 Dotazník

V předchozích částech mé bakalářské práce, jsem zjišťoval teoretická fakta ze zdrojů uvedených v kapitole 6. V praktické části jsem se tato fakta snažil konzultovat s odborníky přímo z praxe. Pro objektivitu jsem chtěl znát i názory imigrantů, abych zjistil, jaký je jejich pohled na ČR. Z důvodu malého zájmu o vyplnění dotazníků mám pouze malý počet vzorků, a tudíž netvoří reprezentativní vzorek a slouží pouze jako doplňková část bakalářské práce. Národnostní složení respondentů lze vyčíst z následujícího koláčového grafu. Národnostní složení respondentů vyplývá z následujícího koláčového grafu.

Graf 5 Odpovědi na otázku 1

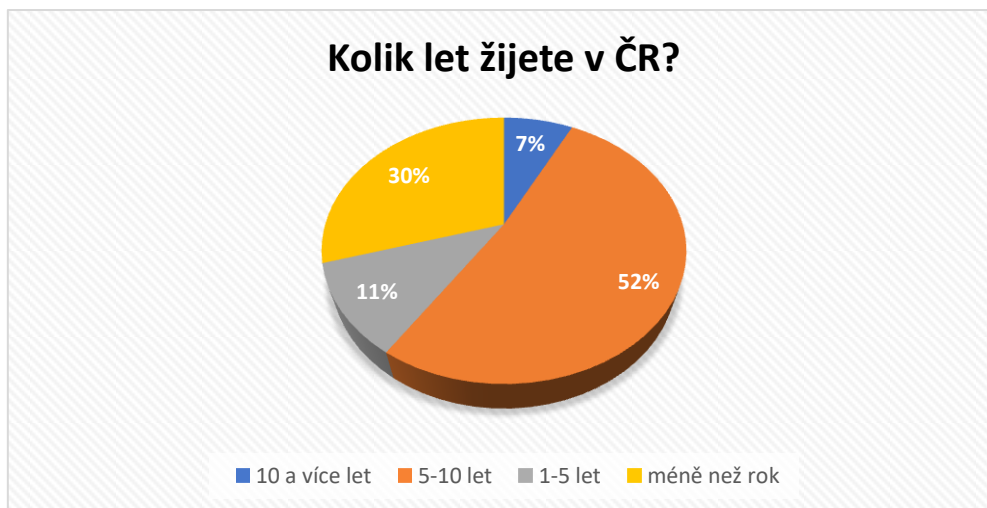
Zdroj: Zpracováno autorem

Graf 6 Odpovědi na otázku 2

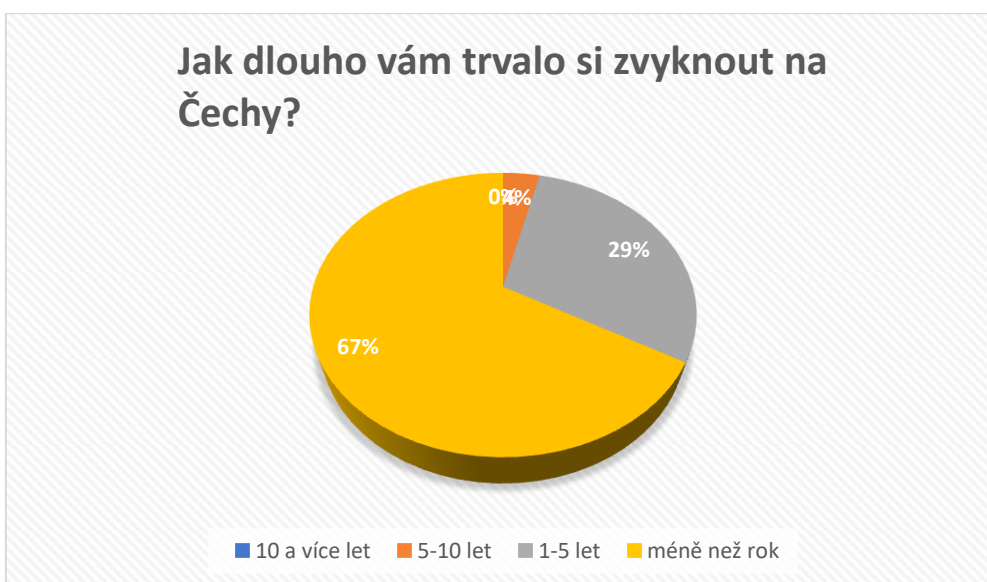
Zdroj: Zpracováno autorem

- Důvodem proč jen tak malá část respondentů využívá pomoci poraden by mohla souviset s tím, že většina migrantů jezdí do ČR za rodinou, tudíž hledají práci u zaměstnavatele členů rodiny.

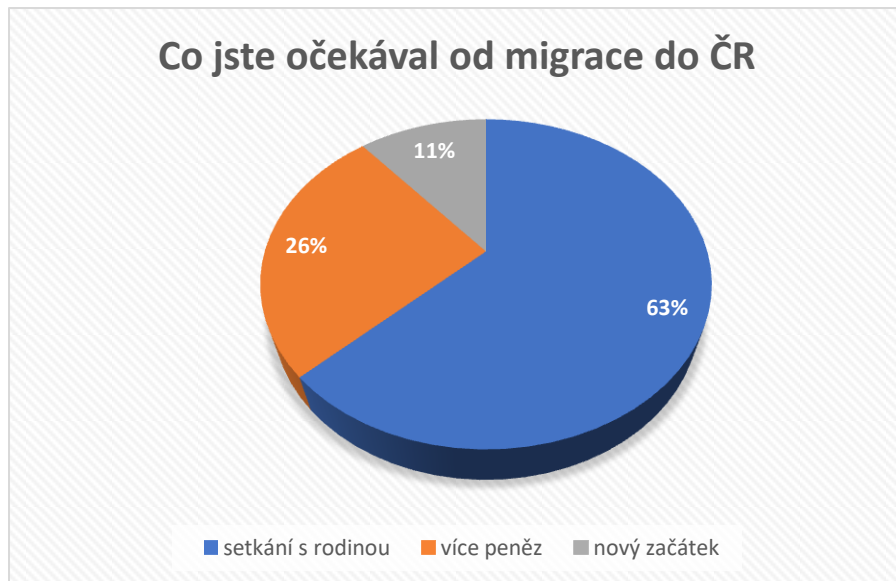
Graf 7 Odpovědi na otázku 3

Zdroj: Zpracováno autorem

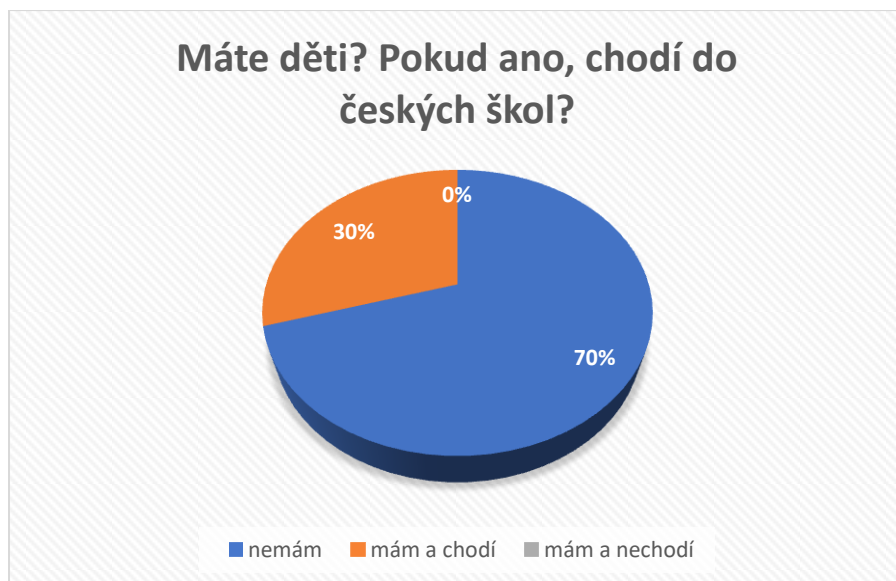
Graf 8 Odpovědi na otázku 4

Zdroj: Zpracováno autorem

Graf 9 Odpovědi na otázku 5

Zdroj: Zpracováno autorem

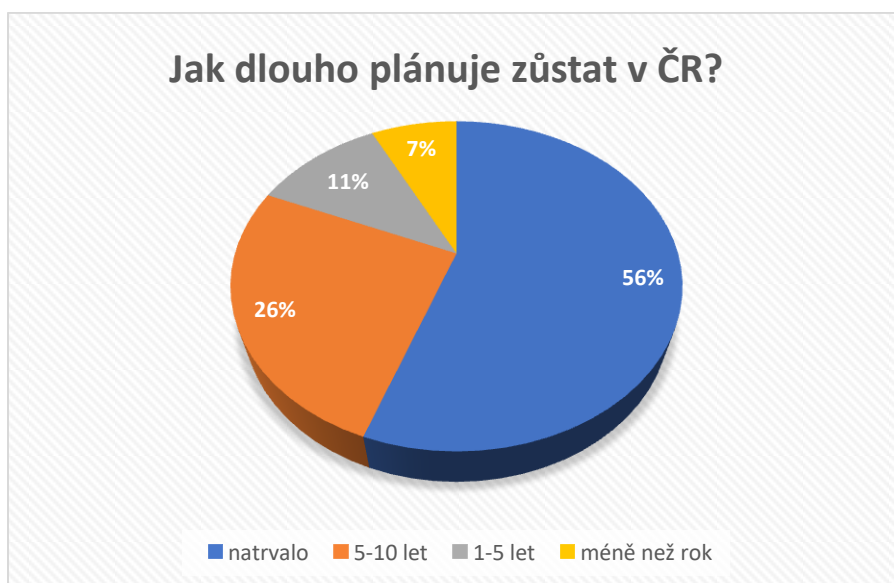
Graf 10 Odpovědi na otázku 6

Zdroj: Zpracováno autorem

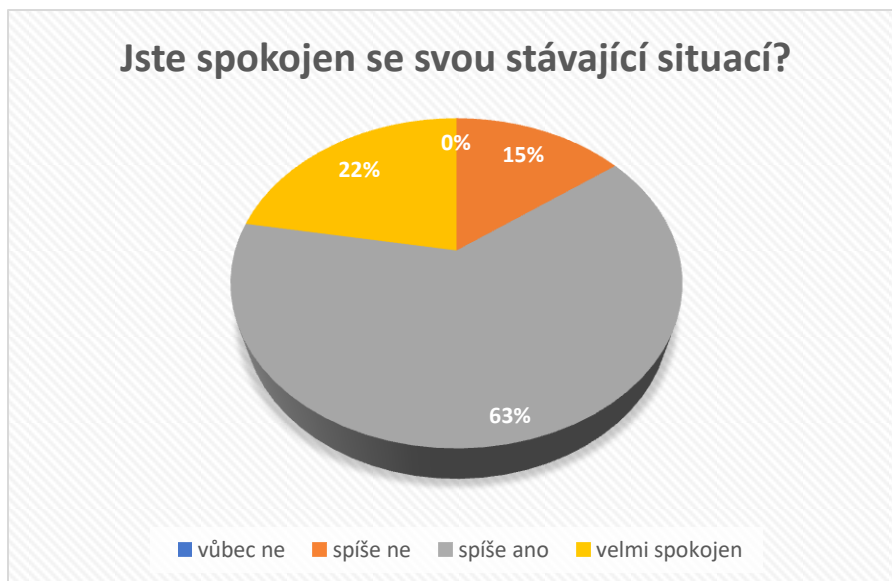
Graf 11 Odpovědi na otázku 7

Zdroj: Zpracováno autorem

Graf 12 Odpovědi na otázku 8

Zdroj: Zpracováno autorem

Graf 13 Odpovědi na otázku 9

Zdroj: Zpracováno autorem

Graf 14 Odpovědi na otázku 10

Zdroj: Zpracováno autorem

Respondenti, kteří řekli ano (2 respondenti) označili možnost, že jim může zlepšit jejich životní situaci rodina, nikoliv státní správa. (otázka 11).

- Většina tázaných respondentů zde žila 5-10 let a trvalo jim si zvyknout na českou kulturu méně než rok, což naznačuje dobrý integrační systém v Jihomoravském kraji.

- Důvodem migrace do české republiky bylo převážně shledání se s rodinou.¹
- Většina respondentů nemá děti, a děti těch co je mají tak chodí do českých škol.
- Drtivá většina respondentů využívá rekvalifikačních kurzů a plánují zůstat v ČR na trvalo.
- Na otázku, zda jsou spokojeni se svojí stávající situací byla z větší části označena odpověď C) Spíše ano
- Na otázku, zda by se dala zlepšit životní situace byla označena možnost B) ne pouze u 2 respondentů byla označena možnost A) a u nich v otázce 11) označena možnost B) Rodina. Což bylo směřováno na hledání partnera partnerky.

Z daných odpovědí plyne, že většina respondentů do ČR jezdí za rodinou a program integrace cizinců má velký přínos pro začleňování do české kultury. Což je spojeno s odpovědí na otázku 4), kdy většina odpověděla, že si zvykne na českou kulturu do roka. Je překvapivé, že většina respondentů odpověděla na otázku číslo 9 možností C), což ukazuje na jejich spokojenost v ČR, ale naznačuje možnost zlepšení, což je zřejmě způsobeno jejich zaměstnáním v podřadných pracích ve zpracovatelském průmyslu a službách. Potvrzení této domněnky je v otázce číslo 10, kdy většina označila možnost B), tedy že nelze zlepšit jejich stávající situaci.

¹ Otázka číslo 5 možnost A) více peněz zahrnuje i hledání práce.

4.5 Média a realita

Jiří Ovečka: Já muslim infiltrace (ČT2)

Je to reportáž z prostředí české muslimské komunity v Praze na Černém Mostě. Reportáž je o infiltrátorovi Habibovi, který 2x týdně po dobu 3 měsíců se účastnil islámských bohoslužeb pod záminkou, že poskytne finanční pomoc pro výstavbu mešity, což mu umožnilo se dostat do uzavřeného kruhu radikálních výše postavených muslimů, jenž hraničila, až s terorismem.²

Film čelil následujícím stížnostem:

1. Stížnost se týká pořadu s názvem "Já, muslim" z cyklu Infiltrace odvysílaného na ČT2 dne 7.10. ve 21.20. Námět, scénář a režie jsou dílem Jiřího Ovečky.

2. Vyvolávání strachu a xenofobie: Dokument pracuje s neověřenými a neověřitelnými prognózami do budoucnosti, které vyznívají tak, že by občané ČR měli mít strach z možného nárůstu muslimů v zemi. Za neověřitelnou prognózu považujeme například argumentaci na základě mechanické představy o fungování společnosti (větší koncentrace muslimů vede k jejich radikalizaci). Pořad tak porušuje článek 7.1 Kodexu České televize.

3. Šíření stereotypů: Pořad deklaruje v prvních okamžicích, že divákovi ukáže, jaká je realita ohledně terorismu, násilí na ženách a nesnášenlivosti, které jsou spojovány s islámem. Tyto stereotypní charakteristiky pak dokument potvrzuje, přičemž sled záběrů je vystavěn tak, aby je potvrdil, nikoliv, aby se jimi kriticky zabýval na zvoleném terénu. Pořad tak porušuje článek 13.1 Kodexu České televize.

4. Nevyváženost, nereprezentativnost: Z českého prostředí jsou zde pouze záběry skrytou kamerou z mešity na pražském Černém Mostě a záběry související s tímto materiálem, a divákovi je tak sugerována představa, že se jedná o typický příklad smýšlení a jednání muslimů v ČR. Divák není upozorněn na kontext terénu, kde bylo natáčeno skrytou kamerou.

5. Manipulace s informacemi a záběry: Záběry z mešity v ČR jsou bez jakékoli prokazatelné souvislosti propojovány se záběry z jiných evropských i neevropských zemí (např. z Afghánistánu), čímž je divákovi podsouvána vize negativního vývoje v ČR. Citáty z Koránu jsou vytrhávány z kontextu, doprovázeny násilnými obrazy a dramatickou hudbou. Zdůraznila

² Odkaz na toto video můžete najít v příloze. <http://eurabia.parlamentnilisty.cz/Articles/107-jiri-ovecka-za-infiltraci-si-stojim.aspx> (eurabia, 2005)

Rozhovor s Habibem je možné shlédnout na odkazu přiloženém u citace: (youtube, 2015)

redakce BL. Z natočených rozhovorů jsou v pořadu pouze útržky, které podporují štvavou argumentaci autora a neposkytují dostatečný kontext, aby si mohl divák utvořit svůj názor. Pořad tak porušuje článek 5.12 Kodexu České televize.

6. Sporná odůvodněnost použití skryté kamery: Předkládáme Radě k posouzení, zda materiál natočený skrytou kamerou nebylo možno "ani při vynaložení zvýšeného úsilí získat jinak" a zda byl "tento materiál současně nezbytný pro zpracování tématu" (čl. 16.14 Kodexu ČT). Zároveň žádáme o přezkoumání, zda nebyl porušen článek 15.1 Kodexu ČT o respektování neveřejnosti lidského soukromí. Chceme se ptát, proč po natočení dokumentu nedostali jeho respondenti žádnou možnost se k obsahu vyjádřit.

7. Nejenom jako religionisté, antropologové či sociologové, ale i jako členové multikulturní společnosti, ke které se dokument obracel, se ohrazujeme proti nepravdivému a nezasvěcenému obrazu islámu, který je v dokumentu podáván.

V tomto bodě znovu kritizujeme používání citací z Koránu, charakteristiku šíitského svátku, prezentaci nošení šátků muslimkami jako "neblahé tendence", interpretaci vize o budoucím patření celého světa Alláhovi jako snahu o politické ovládnutí Evropy atd.

(Britské listy, 2005)

V tomto případě se zdá, že všichni muslimové jsou radikální, což ovšem odporuje často používanému argumentu zaznívajícím z úst muslimů a to sice, že existuje vícero druhů islámu od méně až po více radikální druhy islámu problém je však v ověřitelnosti těchto výroků, jelikož žádný tak rozsáhlý výzkum dodnes nebyl učiněn, aby se dalo s jistotou toto říci. Česká televize měla zveřejnit i nezveřejněné informace, poněvadž by neměla brát zřetel na politickou korektnost. Už jen filtrace určitých informací má neskutečný dopad na jejich vstřebávání a následné chování obyvatel k migrantům, ale jsem toho názoru, že by media neměla filtrovat informace spíše naopak nechávat je celistvé a pak uklidňovat veřejnost kroky, které byli podniknuty. Stížnosti na tuto reportáž z prostředí české muslimské komunity byla řešena a zástupkyně ochránce ukončila šetření proti Radě pro rozhlasové a televizní vysílání ve věci sankčního řízení vedeného proti České televizi. Šetřením bylo zjištěno, že Rada řízení o správním deliktu zastavila, aniž však svůj postup v rozhodnutí, jakkoliv odůvodnila nebo aniž by důvody byly obsaženy alespoň ve správním spisu. (Veřejný ochránce práv, 2009).

5 Navrhované zlepšení

Během vypracování mé bakalářské práce jsem byl velice příjemně překvapen přístupem lidí, kteří mi podávali informace a hlavně, že mi umožnili vidět na vlastní oči v jakých podmínkách žijí žadatelé o azyl. Zařízení Zastávka na mě působilo velice dobrým dojmem, a to i přesto, že je to karanténní zařízení. Samotné zařízení bylo blízko dopravních spojů asi jen 5-10 minut pěšky. Dokonce jsem potkal i migrantku, která si zabouchla dveře a prosila o pomoc. Rozhodně vypadala spokojeně a velmi se usmívala. Rozhodně si myslím, že lidé, kteří mají jakýkoliv odpor k migrantům by měli navštívit podobné přijímací centrum a účastnit se volnočasových aktivit, aby je lépe poznali, tedy nejlépe ve školním věku pořádat exkurze do podobných zařízení, což by mělo za následek bližší pochopení kultury migrantů a mohlo by se tím předejít xenofobním reakcím v pozdějším věku.

Další možné zlepšení vidím určitě v médiích, určitě každý z nás sleduje dění ve svém okolí a jelikož nemůžeme se účastnit všeho kolem nás, tak tyto informace právě dostáváme prostřednictvím ať už televize, internetu či jiných informačních médií, nikdy s jistotou nevíme, zda právě důležité informace, které by měly zásadní zvrát na vnímání, jsou zde obsaženy. Právě tyto filtrované zprávy sice nezpůsobí paniku, ale vlastně mystifikují. Věřím, že pokud by se dostávaly do médií pravdivé a nefiltrované informace spolu s navrhovaným řešením, byl by to opravdu velký krok k odbourávání barier, a to nejen mezi obyvateli ČR a migranty. Jsem toho názoru, že pouze dobře informovaný člověk může dělat dobré rozhodnutí.

6 Seznam použitých zdrojů

- Albert Bandura, Richard H. Social learning and personality development. Reprinted. London: Holt, Rinehart and Winston, 1969. ISBN 9780039100384.
- Aleš Čeněk. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. (ve Vydavatelství Aleš Čeněk 1. vyd.). Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-80-5.
- Barrow, John D a Frank J TIPLER. The anthropic cosmological principle. New York: Oxford University Press, 1988. Oxford paperback. ISBN 978-0-19-282147-8.
- Bauman, Zigmund. *Úvahy o postmoderní době*. Praha : SLON, 1995. ISBN 80-85850-12-5.
- Boháč, Antonín. *Hlavní město Praha: studie o obyvatelstvu*. Praha: nákladem Státního úřadu statistického, 1923. Knihovna Statistického věstníku, sv. 3.
- Bourdieu, P. (1986) The Forms of Capital. In: Richardson, J. G., ed. *Handbook of Theory and Research for the sociology of Education*. Westport: Greenwood Press, s. 241-258.
- Česká společnost v transformaci. K proměnám sociální struktury.. Praha : SLON, 1996. 364 s. ISBN 80-85850-17-6.
- ČSN EN ISO 14001:2005 Systémy environmentálního managementu - Požadavky s návodem k použití
- Duffková, Jana. *Životní způsob/životní styl a jeho variantnost*. Praha : MČSS při AV ČR, 2005. ISBN 80-7308-131-8.
- Edwards, B. - Folley, M. W. (1998) Civil Society and the Social Capital Beyond Putnam. *American Behavioral Scientist*, 42 (1), s. 124-139).
- Giddens, Anthony. *Sociologie*. Praha: Agro, 2013. ISBN 9788025708071.
- Giddens, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.
- Halper, R. - Kelly M. (2003) *Measuring Social Capital in the United Kingdom. National Statistics Report. Office for National Statistics UK*.
- Hampl, M. (1982): Vývoj geografické diferenciacie Prahy z hlediska obyvatelstva. *Sborník ČGS*, 87, č. 4, s. 251–262.
- Hanus a Šídlo a kol. Hanus, M. a L. ŠÍDLO. *Školní atlas dnešního světa*. Praha: Terra, 2011. ISBN 978-80-902282-6-9.

- Hanus, Martin a Luděk ŠÍDLLO. Školní atlas dnešního světa. 1. vyd. Praha: Terra, 2011. ISBN 978-80-902282-6-9.
- Chalupa, P., Hübelová, D.: Sídelní struktury v přehledu a cvičeních. Brno: Mendelova univerzita, 2011, 101 s. ISBN 978-80-7375-506-5.
- Chytilová Hrabcová, Kateřina. Životní styl jako nástroj sebeidentifikace mládeže. Olomouc : [s.n.], 2012. 86 s.
- Illner, Michal. Prostorové hledisko ve výzkumu transformace sociální struktury československé společnosti. Praha : Karolinum, 1992. 187 s. ISBN 80-7066-660-9.
- Keřkovský, Miloslav a Jiří Luňáček. Úvod do mikroekonomie: s využitím prvků distančního studia. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-365-6.
- Kohák, Erazim. Zelená svatozář: kapitoly z ekologické etiky. 2., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-86-9.
- Kolářský, Rudolf a Oleg SUŠA. Filosofie a současná ekologická krize. Vyd. 1. Praha: Filosofia, 1998. Morální a politická filosofie. ISBN 80-7007-116-8.
- Král, J. (1946): Zeměpisný průvodce Velkou Prahou a její kulturní oblastí. Melantrich, Praha.
- Kraus, Blahoslav. Praha : Portál, 2008. ISBN 8073673833. S. 170.
- Kunc, Josef, Václav TOUŠEK, Jiří VYSTOUPIL, Petr DANĚK, Pavel KLAPKA, Ondřej MULÍČEK, Daniel SEIDENGLANZ, Zdeněk SZCZYRBA, Michal VANČURA, Antonín VĚŽNÍK, Milan VITURKA a Petr TONEV. Ekonomická a sociální geografie. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 411 s. učebnice vysokých škol. ISBN 978-80-7380-114-4.
- Leopold, Aldo. Obrázky z chatrče a rozmanité poznámky. Vyd. 1. Ilustrace Charles W Schwartz. Tulčík: Abies, c1999. ISBN 80-88699-13-4.
- Lin, N. (2001) Social Capital: A Theory of Social Structure and Action. Cambridge University Press, Cambridge.
- Lipovetsky, Gilles. Éra prázdnoty: Úvahy o současném individualismu. Praha: Prostor, 2003. ISBN 80-7260-085-0.

- Máchal, Aleš. Průvodce praktickou ekologickou výchovou: [metodická příručka pro začínající učitele a pedagogické pracovníky středisek ekologické výchovy]. Brno: Rezekvítek, 2000. ISBN 80-902954-0-1.
- Majerová, Věra, Tomáš KOSTELECKÝ a Luděk SÝKORA. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-4093-5.
- Majerová, Věra, Tomáš Kostelecký a Luděk Sýkora. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-4093-5.
- Mankiw, N. Zásady ekonomie. 1. vyd. Překlad Milan Sojka. Praha: Grada, 1999. Profesionál. ISBN 978-80-7169-891-3.
- Marhold, K.: Sídla - urbanistická typologie, ČVUT, Praha 1996. ISBN 80-01-00549-6.
- Média [online], poslední aktualizace 27. března. 2016 v 12:46 [cit. 10. 3. 2016], Wikipedie. Dostupné z <https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%A9dia>
- Města a městyse v ČR. Praha : Český statistický úřad, 2008. ISBN 978-80-250-1647-3.
- Mládež na křižovatce. Sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace.. Praha : Svoboda Servis, 2004. 240 s. ISBN 80-86320-33-2.
- Nolte, John. The philosophy, theory and methods of J.L. Moreno: the man who tried to become God. New York: Routledge/ Taylor & Francis Group, 2014. ISBN 9780415702874.
- Ouředníček, M. (2002): Urbanizační procesy obyvatelstva v Pražském městském regionu. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha.
- Ouředníček, M., Novák, J. (2012): Populační vývoj Prahy a jejího zázemí v transformačním období. In: Ouředníček, M., Temelová, J. eds.: Sociální proměny pražských čtvrtí. Academia, Praha, s. 25–46.
- Paulinyi, Ákoš. Průmyslová revoluce: o původu moderní techniky. České vyd. 1. Praha: ISV, 2002. Historie (ISV). ISBN 80-86642-02-X.
- Pavlík, Zdeněk a Milan Kučera (eds.). Populační vývoj České republiky 1990-2002. 1. vyd. Praha: Demoart, 2002. ISBN 8090268684.

- Pavlík, Zdeněk, Jitka Rychtaříková a Alena Šubrtová. *Základy demografie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1986.
- Pohl, J. (1932): *Vylidňování venkova v Čechách v období 1850-1930*. Prometheus, Praha.
- Polášek, V., Ptáček, P., Toušek, V. (2007): *Migrace vysokoškoláků v letech 1991-2004 v regionálním pohledu. Příspěvek přednesený na výroční konferenci („Regionální demografie“) České demografické společnosti v Olomouci*, s. 225 - 240
- Procházková, Dana. *Principy udržitelného rozvoje. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií*, 2012. ISBN 978-80-87472-21-7.
- Putnam, R. D. (1993) *Making Democracy Work: Civil Traditions in Modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Putnam, R. D. (2000) *Bowling Alone: the Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.
- Ravenstein, Ernest George. *The laws of migration*. New York: Arno Press, 1976. ISBN 0405079958.
- Reichholf, J.: *Životní prostředí, Ekologie lidských sídel*, Ikar Praha 1999, ISBN 80-7202-503-1
- Remtová, K.: *Strategie podniku v péči o životní prostředí, Dobrovolné nástroje, VŠE Praha 2006*, ISBN 80-245-1086-3
- Roberts, Alice M. *Evoluce: příběh člověka*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2012. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-3597-4.
- Sekot, Aleš. *Sociologie v kostce*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-021-2.
- Schweitzer, Albert. *Reverence for life*. New York: Irvington, 1969. ISBN 0891979204.
- Simmel, Georg. *Peníze v moderní kultuře a jiné eseje*. Praha : SLON, 1997. ISBN 80-85850508.
- Smékal, Vladimír. Brno : Masarykova Univerzita, 1997. 33-36 s.
- Stanilov, Kiril a Luděk SÝKORA. *Confronting suburbanization: urban decentralization in postsocialist Central and Eastern Europe*. ISBN 9781405185479.
- Sýkora, L. - Matoušek, R. (2009) *Sociální kapitál a teritorialita sociálních sítí*. In: Poštolka, V. - Lipský, Z. - Popková, K. - Šmída, J. (eds) *Geodny Liberec 2008 sborník příspěvků, Geodny Liberec 2008*. Technická univerzita v Liberci, Liberec, s. 50-56.

- Šanderová, Jadviga. Sociální stratifikace. Problém, vybrané teorie, výzkum. Praha: UK, 2000. ISBN 80-246-0025-0.
- Šmajš, Josef, Bohuslav BINKA a Ivo ROLNÝ. Etika, ekonomika, příroda. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4293-9.
- Šmídová, Olga. Životní styl a styl života. Praha : Karolinum, 1992. 187 s. ISBN 80-7066-660-9.
- Tuček, Milan. Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí.. Praha:SLON, 2003. 428 s. ISBN 80-86429-22-9.
- Votrubec, Ctibor. Lidská sídla, jejich typy a rozmístění ve světě. Praha: Academia, 1980. ISBN 21-016-80.
- William H. McNeill. A world history. 4. ed. New York [u.a.]: Oxford Univ. Press, 1999. ISBN 0195116151.

7 Seznam použitých internetových zdrojů

- Azyl: Mezinárodní ochrana, azyl a doplňková ochrana. *Asim o.s.: Asociace pro právní otázky* [online]. Praha 8, 2010 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: http://www.asimos.cz/Zivotni-situace/Azyl/#Co_je_azyl
- Cizinci v Jihomoravském kraji. *Český statistický úřad* [online]. Brno, 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/cizinci-v-jihomoravskem-kraji>
- Czso.cz: přirozená měna obyvatelstva [online]. In: . 2005 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536944/133137t1.pdf/3d6f2396-ba0e-49d7-b916-abccdfcb30bd?version=1.0>
- Czso.cz: Regionální aspekty vnitřní migrace a jejich širší podmíněnost. *Český statistický úřad* [online]. 2014, , 48 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20564299/137007a2.pdf/c0f83dff-c1c9-4196-a603-cd172e12fa28?version=1.0>
- Česká televize šíří neodůvodněně strach a xenofobii vůči muslimům: Stížnost adresovaná RRTV.: *Britské listy* [online]. 2005 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/25565.html>
- Další služby. *Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců* [online]. Brno, 2016 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.cizincijmk.cz/>
- Demografie.info: *Portál demografie ISSN 1801-2914..* [online]. 1.04.2005 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_migrace
- Idnes.cz: Volby [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://volby.idnes.cz>
- Is.mendelu.cz. *Environmentalni politika v regionálním rozvoji* [online]. 2016 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=65056>
- Is.muni.cz. *Jak (ne) měřit sociální kapitál?* [online]. 2009 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/1456/soubory/katedry/kres/4884317/8594456/SykoraMatousek.pdf>
- Jiří Ovečka: Za Infiltrací si stojím. *Eurabia* [online]. Praha, 2005 [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://eurabia.parlamentnilisty.cz/Articles/107-jiri-ovecka-za-infiltraci-si-stojim.aspx>
- Kušková, Petra. *Češi ve spotřebitelském ráji (!?): vývoj spotřeby českých domácností v posledních dvaceti letech = Czechs in a consumer paradise (!?) : trends in consumption of Czech households over the past twenty years.* Vyd. 1. Praha: CENIA ve spolupráci s Mi-

- nisterstvem životního prostředí, 2009. ISBN 978-80-85087-70-3. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/243F080C086028B1C12575DF003D0F56/\\$file/OVV-cesi_raj-20090630.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/243F080C086028B1C12575DF003D0F56/$file/OVV-cesi_raj-20090630.pdf)
- Migrace: Azyl, migrace a integrace. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2017b [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>
- Obyvateleceska: Vývoj počtu obyvatel v obci Brno, Brno-město [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.obyvateleceska.cz/brno-m%C4%9Bsto/brno/582786>
- Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje 2011 – 2015. *Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců* [online]. Brno, 2010 [cit. 2017-01-26]. https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiGuMOA2OfRAhVH6xoKHR3GBlcQFggZMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.cizincijmk.cz%2Fapi%2Fmedia%2F230%2Fprogram_integrace_cizincu_JMK.pdf&usq=AFQjCNHi0CHdvxRXgDS5lUaRxWN_SliWMw&sig2=3ixm9B1rQ2PQKi209v-n0w&bvm=bv.145822982,d.d2s&cad=rja
- Procházková Ilinitchi*, Cristina. Vybrané teorie migrace a jejich význam při vytváření migračních politik [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=319.pdf>
- Social Grade. National Readership Survey [online]. Londýn, 2015 [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <http://www.nrs.co.uk/nrs-print/lifestyle-and-classification-data/social-grade/>
- Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje 2016-2025. *Jihomoravský kraj* [online]. Brno, 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=310075&TypeID=7>
- Středomoří – migrační brána do Evropy. *Člověk v tísni Česká republika* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/stredomori-migracni-brana-do-evropy>
- Svědectví z infiltrace do mešity na Černém Mostě v Praze: IVČRN News. *Youtube.com* [online]. 2015 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=m3_eXJUe398
- Svet-bydleni.cz: Trend stěhování z měst na venkov [online]. 2010 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.svet-bydleni.cz/bydleni-1/trend-stehovani-z-mest-na-venkov.aspx>

- Veřejná správa: Mezinárodní organizace a veřejná správa. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha, 2017a [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-92.aspx?q=Y2hud%20W09Nw%3D%3D>
- Vízový kodex. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha, 2015 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/vizovy_kodex
- Web.natur.cuni.cz: Reflexe migračních teorií [online]. 2008, , 18 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/illegal/clanky/Uherek-Teorie.pdf>
- Wikipedie.cz: Volby do Zastupitelstva města Brna 2014 [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_Zastupitelstva_m%C4%9Bsta_Brna_2014
- Wikiskripta.eu: In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Migrace>
- Zpráva za první čtvrtletí roku 2009: Informace o činnosti podávaná veřejným ochráncem práv. *Veřejný ochránce práv: Ombudsman* [online]. Praha, 2009 [cit. 2017-01-23]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=0ahUKEwi7vMf6yNjRAhWGbRQKHQxOA5gQFggZMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.ochrance.cz%2Ffileadmin%2Fuser_upload%2Fzpravy_pro_poslaneckou_snemovnu%2FCtvrtletky%2F2009_1_ctvrtleti.doc&usg=AFQjCNG_8XID5urc7kkggKFNCakPSiUD4A&bvm=bv.144686652,d.d24&cad=rja

Seznam obrázků

Obrázek 1 Zjednodušené členění základních forem prostorové mobility obyvatel	18
Obrázek 2 Rozvojové potenciály	19

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj socioekonomických charakteristik	13
Graf 2 Vývoj migrantů v Jihomoravském kraji	24
Graf 3 Počet cizinců bez azylantů v roce 2014 a 2015 podle krajů ČR	26
Graf 4 Vývoj počtu cizinců v okresech Jihomoravského kraje	33
Graf 5 Odpovědi na otázku 1	39
Graf 6 Odpovědi na otázku 2	39
Graf 7 Odpovědi na otázku 3	40
Graf 8 Odpovědi na otázku 4	40
Graf 9 Odpovědi na otázku 5	41
Graf 10 Odpovědi na otázku 6	41
Graf 11 Odpovědi na otázku 7	42
Graf 12 Odpovědi na otázku 8	42
Graf 13 Odpovědi na otázku 9	43
Graf 14 Odpovědi na otázku 10	43

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet cizinců v okresech Jihomoravského kraje	25
Tabulka 2 cizinci dle vybraného státního občanství	25
Tabulka 3 Cizinci v Jihomoravském kraji podle kategorie pobytu (bez azylantů)	26
Tabulka 4 Financování opatření v letech 2011 - 2015	29

8 Přílohy

